

Sustav oporezivanja poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj

Gudelj, Josipa

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:101660>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-22**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij (Financijski menadžment)

Josipa Gudelj

**SUSTAV OPOREZIVANJA POLJOPRIVREDNE
DJELATNOSTI U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Osijek, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij (Financijski menadžment)

Josipa Gudelj

**SUSTAV OPOREZIVANJA POLJOPRIVREDNE
DJELATNOSTI U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Kolegij: Komparativni porezni sustavi

JMBAG: 0010210708

e-mail: josgudel@efos.hr

Mentor: prof.dr.sc. Branimir Marković

Osijek, 2020.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Graduate Study (Financial Management)

Josipa Gudelj

**AGRICULTURAL TAXATION SYSTEM IN THE REPUBLIC
OF CROATIA**

Graduate paper

Osijek, 2020.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELJEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovrodivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*, <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>
3. Kojom izjavljujem da sam suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Josipa Gudej

JMBAG: 0860210708

OIB: 70536963544

e-mail za kontakt: jgudej96@gmail.com

Naziv studija: Diplomski studij (Financijski menadžment)

Naslov rada: Sustav oporezivanja poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj

Mentor/mentorica diplomskog rada: prof.dr.sc. Branimir Marković

U Osijeku, 24. 09. 2020. godine

Potpis

Josipa Gudej

ZAHVALA

Veliku zahvalnost, prije svega, dugujem svojim mentorima prof.dr.sc Branimiru Markoviću i izv.prof.dr.sc.Domagoju Karačiću bez čijih prijedloga, savjeta i usmjerenja ovaj rad ne bi bio jednako kvalitetan i adekvatan dosad stečenom zvanju i iskustvu na fakultetskim godinama. Hvala što ste me, prije svega, uputili onome smjeru kojemu sam pripadala na preddiplomskim godinama studija. Hvala što ste me uvijek slušali kada sam nailazila na probleme glede pisanja radova, polaganja kolegija ili iznošenja vlastitih stavova po pitanju pojedinih tema. Hvala što ste uvijek bili dostupni nama studentima i što niste pravili razlike između nas.

Također, velika hvala svim profesorima s Katedre za financije na Ekonomskom fakultetu u Osijeku, kao i onima s kojima sam se susretala na predmetima drugih smjerova. Zbog Vas mnogih bilo je lakše i zabavnije dogurati do kraja studija.

Iznimno sam sretna što se mogu zahvaliti i mojim kolegama i kolegijama bez kojih bi cijeli tijek studiranja i polaganja kolegija bio mnogo teži. Hvala na zabavnim trenucima, kavama i projektima/seminarima koje smo zajedno odrađivali.

Posebno se zahvaljujem svojoj obitelji koja je bila uz mene kroz sve godine studiranja, koja me podržavala, veselila se sa mnom i plakala, a prije svega olakšala i ubrzala ovaj životni proces.

Na samom kraju, najveća hvala mojim roditeljima. Oni znaju zbog čega!

Hvala svima!

Sustav oporezivanja poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj

SAŽETAK

U Republici Hrvatskoj važnost poljoprivredne djelatnosti proteže se kroz dugi niz godina zbog čega se ista i danas smatra izuzetno aktualnom i zanimljivom temom hrvatskog gospodarstva. S obzirom na to da predstavlja izuzetno važnu gospodarsku granu biva potpomognuta raznim poticajnim sredstvima i poreznim olakšicama od strane Republike Hrvatske i Europske Unije. Poljoprivredna gospodarstva u Republici Hrvatskoj organizirana su na više različitih oblika, a najčešći je obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG). Budući da je u radu riječ o sustavu oporezivanja, može se reći kako hrvatska poljoprivredna gospodarstva sama odlučuju u koji će sustav poreza ući ovisno o njihovim prihodima. Poljoprivrednik može birati hoće li biti u sustavu poreza na dohodak ili poreza na dobit. Također postoje određeni porezni propisi kojima se poljoprivrednici moraju voditi ovisno o tome kojem sustavu oporezivanja pripadaju. Mnoge promjene dovele su hrvatsku poljoprivredu tu gdje je danas, no slijede li još ekstremnije ili pak sigurnije i kvalitetnije u pogledu podizanja konkurentnosti hrvatske poljoprivrede.

Ključne riječi: porezi, porezni sustav, poljoprivredna djelatnosti, poticaji i olakšice, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

Agricultural taxation system in the Republic of Croatia

ABSTRACT

In the Republic of Croatia, the importance of agricultural activity extends over many years, which is why it is still considered an extremely current and interesting topic of the Croatian economy. As it is an extremely important economic branch, it is supported by various incentives and tax reliefs by the Republic of Croatia and the European Union. Agricultural holdings in the Republic of Croatia are organized into several different forms, and the most common is a family farm. Considering that this paper is a system of taxation, it can be said that Croatian agricultural farms themselves decide which tax system they will enter depending on their income. The farmer can choose whether to be in the income tax or profit tax system. There are also certain tax regulations that farmers must follow depending on which tax system they belong to. Many changes have brought Croatian agriculture where it is today, but do they follow even more extreme or safer and better in terms of raising the competitiveness of Croatian agriculture.

Keywords: taxes, tax system, agricultural activities, incentives and benefits, family farm

Sadržaj

1. Uvod	1
1.1. Metodologija rada	2
2. Teorijska podloga predmeta rada	3
2.1. Porezni sustav Republike Hrvatske.....	3
2.1.1. Porezi – pojam i karakteristike	3
2.1.2. Struktura poreznog sustava Republike Hrvatske	5
2.1.2.1. Porez na dohodak.....	7
2.1.2.2. Prirez porezu na dohodak	8
2.1.2.3. Porez na dobit	8
2.1.2.4. Porez na dodanu vrijednost (PDV).....	9
2.2. Poljoprivredna djelatnost.....	10
3. Prikaz razvoja poljoprivrede u Republici Hrvatskoj od početka 21. stoljeća	15
3.1. Vrijednost i opseg poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj	15
3.2. Iskorištenost obradive poljoprivredne površine	19
3.3. Robna razmjena poljoprivrednih proizvoda Republike Hrvatske s inozemstvom....	21
3.4. Prosječne plaće poljoprivrednih djelatnika	22
4. Sustav oporezivanja poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj	24
4.1. Porez na dohodak	24
4.2. Prirez porezu na dohodak.....	26
4.3. Porez na dobit.....	26
4.4. Porez na dodanu vrijednost	29
4.5. Porez po odbitku.....	31
4.5.1. Dohodak od nesamostalnog rada	31
4.5.2. Drugi dohodak	32
4.6. Obavezni doprinosi u poljoprivrednoj djelatnosti.....	33
4.7. Potpore u poljoprivredi.....	35

5. Rasprava.....	37
6. Zaključak.....	38
Literatura.....	39
Popis tablica.....	43
Popis grafikona.....	44

1. Uvod

Ono što se može smatrati aktualnom temom unazad desetak godina u Republici Hrvatskoj, a što se može pripisati velikoj gospodarskoj krizi iz 2008. godine, jest „disanje“ poljoprivredne djelatnosti. U posljednjih desetak godina može se čuti puno različitih komentara vezanih za hrvatsku poljoprivredu. Nekad izuzetno važna i ključna grana gospodarstva i sveukupnog rasta i razvoja Republike Hrvatske tijekom godina stječe sve lošiji kredibilitet. Razlog polazi od činjenice da se hrvatska poljoprivreda „uvalila“ u mnoge probleme počevši od toga da se javlja nesrazmjer između uloženi sredstava i outputa, velika razlika između poticajnih sredstava i same proizvodnje, rascjepkanost poljoprivrednih zemljišta, niska produktivnost, visoke oscilacije u proizvodnji i slično. Budući da su danas mišljenja glede hrvatske poljoprivrede podijeljena te kako često i sami možemo naći ponešto pozitivno i negativno u cijeloj priči javlja se potreba za analiziranjem ovog problema. Ukazujući upravo na aktualnost teme bit će prikazana struktura kretanja, sufinanciranja i financiranja poljoprivredne djelatnosti Republike Hrvatske te ono ključno – sustav oporezivanja poljoprivredne djelatnosti. Ono na čemu se temelji rad je upravo sustav oporezivanja poljoprivredne djelatnosti, odnosno oporezivanja onih poreznih obveznika koji se bave djelatnošću poljoprivrede na području Republike Hrvatske te poticaji i olakšice kojima isti raspolažu.

Predmet diplomskog rada je sustav oporezivanja poljoprivredne djelatnosti Republike Hrvatske, a cilj rada je prikazati kako je organizirana hrvatska poljoprivreda, koji porezi prevladavaju i kako se ubiru, porezne olakšice i druge poticaje koje hrvatski poljoprivrednici mogu ostvariti i na koji način, usporediti hrvatsku poljoprivredu s ostalim zemljama te otkriti učinkovitost oporezivanja poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj.

Uvodni dio rada započinje upoznavanjem čitatelja s temom rada i vlastitom potrebom za istraživanjem odabrane teme, pokušavajući uvjeriti čitatelje u daljnje čitanje rada i opravdati svoju potrebu za istraživanjem odabranog područja. Manji dio, nakon uvoda, čini metodologija rada u kojoj su navedene znanstvene metode korištene prije i za vrijeme pisanja rada, najznačajniji izvori podataka koji su korišteni u radu te najzastupljeniji autori. Drugi dio rada čini teorijska podloga u kojoj je riječ o ključnim pojmovima vezanim za porezni sustav Republike Hrvatske, najpoznatijim i najzastupljenijim porezima, poljoprivrednoj djelatnosti, njezinoj klasifikaciji i najvažnijim činjenicama vezane uz hrvatsku poljoprivredu. Treći dio temelji se na poljoprivrednoj klimi koja obitava u Republici Hrvatskoj od početka 21. stoljeća,

odnosno ključnim promjenama koje su se dogodile unazad desetak godina, procjene i predviđanja budućeg kretanja. U četvrtom i najvažnijem dijelu rada prikazan je predmet istraživanja, odnosno porezi koji se ubiru u poljoprivrednoj djelatnosti, način na koji se ubiru te kako općenito funkcionira sustav oporezivanja u poljoprivredi. Naredni dio čini rasprava na zadanu temu u kojoj su dana osobna promišljanja glede rezultata u poljoprivrednoj djelatnosti. U konačnici, u zaključnom dijelu dana su objašnjenja kojima će se pokušati opravdati potreba za pisanjem na ovu temu popraćena najvažnijim podacima vezanim za hrvatsku poljoprivredu te kratki zaključak na zadanu temu.

1.1. Metodologija rada

Prije početka i tijekom pisanja kroz rad se provlače različite znanstvene metode. Najzastupljenija metoda tijekom pisanja prvog dijela rada je deskriptivna i metoda klasifikacije, s obzirom na to da se radi o teorijskoj podlozi i prethodnom istraživanju predmeta rada, odnosno pojašnjavanju i klasificiranju ključnih pojmova vezanih uz poreze i poljoprivrednu djelatnost. Osim deskriptivne metode pojavljuju se i metode citiranja i parafraziranja, preuzimanjem i prepričavanjem tuđih misli, riječi, stavova, zaključaka i ideja. Najčešće korišteni izvori u ovom dijelu rada su knjige, zakoni, znanstveni radovi i različiti službeni internetski izvori. Od autora ističu se Pero Jurković te Barbara i Božidar Jelčić. Drugi dio rada počiva na nekoliko važnih metoda počevši od povijesne metode prilikom prikupljanja određenih informacija i podataka za dio analize, zatim statističke i matematičke prilikom unošenja podataka u tablice i grafikone i njihove izrade te vremenske budući da postoji vremenski okvir u kojemu se istraživanje odvija. U ovom dijelu korišteni su različiti internetski izvori koji sadržavaju statističke i matematičke podatke vezane za poljoprivrednu djelatnost u Republici Hrvatskoj i ostalim zemljama radi usporedbe i donošenja zaključaka o tome kako stoji hrvatska poljoprivreda u odnosu na druge. Na samom kraju diplomskog rada pojavljuju se induktivna i deduktivna metoda kojima autor donosi svoje zaključke temeljem prethodnog istraživanja, Delfi metoda kojom prognozira daljnja kretanja u poljoprivrednoj djelatnosti.

2. Teorijska podloga predmeta rada

S obzirom na to da se kroz rad protežu dva ključna pojma – porezi i poljoprivreda, prvi dio rada sadrži ključne karakteristike koje se vežu uz poreze i porezni sustav Republike Hrvatske, strukturu i načela poreznog sustava, kao i definiciju poljoprivredne djelatnosti, njezin obujam i specifičnosti vezane za hrvatsku poljoprivredu.

2.1. Porezni sustav Republike Hrvatske

Porezni sustav neke zemlje može se definirati kao skup svih poreznih oblika koji prevladavaju u toj zemlji. U ovom poglavlju diplomskog rada bit će naveden sustava oporezivanja u Republici Hrvatskoj, poreza koji prevladavaju i načina na koji se ubiru, gdje se svrstavaju i kako funkcioniraju. Kako bi se što bolje objasnio sustav oporezivanja poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj potrebno je prvo objasniti porezni sustav Republike Hrvatske.

2.1.1. Porezi – pojam i karakteristike

Porezi predstavljaju jedan od ključnih postupaka prikupljanja novčanih sredstava u svrhu pokrivanja javnih rashoda koje država uzima bez izravne i trenutačne protuusluge. U osnovici, prema Kesner-Škreb, Kuliš (2010) ključna karakteristika poreza kao obveznih davanja je da kada porezi dospiju na naplatu trebaju biti uplaćeni jer u suprotnom ih država može naplatiti prisilno, a karakteristika da pojedinac ne dobiva trenutačnu izravnu protuuslugu implicira na to kako porezima nije unaprijed utvrđena namjena korištenja niti točno utvrđena količina usluge koju pojedinac dobiva zauzvrat.

Postoji više podjela poreza, a prema Kesner-Škreb, Kuliš (2010) najznačajnija je prema:

- „vrsti porezne osnovice,
- razini državne vlasti kojoj porezni prihod pripada i
- tome koje kategorije stanovnika više opterećuju.“

Osim navedenih, ključna je ona koja ih dijeli na:

- izravne poreze,
- neizravne poreze

Izravni porezi nazivaju se još i direktnim ili neposrednim porezima, a najznačajniji izravni porezi su: porez na dobit i porez na dohodak. „*Izravni porezi su oni koje u državnu blagajnu uplaćujemo osobno ili ih za nas uplaćuje poslodavac. Ti se porezi zaračunavaju u određenom postotku na naš dohodak ili imovinu i po pravilu se ne mogu prevaliti na drugoga. To znači da onaj tko porez plaća, porez i snosi.*“ (Kesner-Škreb, Kuliš, 2010:11)

Za razliku od izravnih poreza kod neizravnih poreza pojavljuje se prevaljivanje porezne obveze s jedne na drugu osobu tj. Prevaljuje se teret poreza na krajnjeg potrošača. Karakteristično je da za ove poreze država sama nameće stope koje smatra dovoljno učinkovitima. Najznačajniji i najpoznatiji neizravni porez jest porez na dodanu vrijednost (PDV). Osim PDV-a, u neizravne poreze spadaju i trošarine, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovila, carine i slično. „*Neizravni su porezi zbog „porezne iluzije“ psihološki podnošljiviji, manje su vidljivi i lakše se ubiru. Oni su najčešće i vrlo izdašni, prikladniji su za izuzimanje izvoza od oporezivanja, i manje su podložni poreznoj evaziji...neizravne poreze prate i stanoviti nedostaci. Prije svega, valja ukazati na njihov regresivni učinak, pogotovo tamo gdje su stope poreza na dodanu vrijednost neselektivne i relativno visoke.*“ (Jurković, 2002:306)

Osim ključnih podjela, porezi trebaju sadržavati i određena načela. Prema Kesner-Škreb, Kuliš (2010) svaki dobar porezni sustav odražavaju sljedeća porezna načela:

- 1) efikasnosti – porezi ne bi trebali utjecati na cjenovna kretanja
- 2) pravednosti – podjednako raspoređeni u određenoj zajednici
- 3) izdašnosti – treba ih biti dovoljno kako bi se pokrili javni rashodi
- 4) jednostavnosti – trebaju biti što jednostavniji i razumljiviji radi smanjenja troškova ubiranja istih
- 5) stabilnosti – trebaju biti konstantni, što manje mijenjanja poreznih sustava

Osim spomenutih, prema Šimurina, Šimović, Mihelja Žaja, Primorac (2012), još uvijek se primjenjuju Wagnerova načela oporezivanja nastala koncem 19. stoljeća. Ista su podijeljena u četiri skupine, a to su:

- 1) „financijsko-politička načela (izdašnost poreza; elastičnost poreza)
- 2) ekonomsko-politička načela (izbor poreznog izvora; izbor poreznog oblika)
- 3) socijalno-politička načela (općenitost poreza; ravnomjernost poreza)
- 4) porezno tehnička načela (određenost poreza; ugodnost plaćanja; jeftinoća ubiranja poreza)“

Zanimljivo je upravo to kako se često u praksi ta načela međusobno suprotstavljaju što dovodi do zaključka kako zapravo ne postoji dovoljno dobar porezni sustav koji će moći ispoštivati sva načela istovremeno.

Ciljevi oporezivanja su:

- fiskalni ciljevi – „...vezani uz činjenicu da se uvođenjem poreza nastoje namaknuti financijska sredstva potrebna za financiranje rashoda vezanih uz podmirenje javnih potreba“ (Šimurina, Šimović, Mihelja Žaja, Primorac, 2012:106)
- nefiskalni ciljevi – oni koji ovise o provođenju ekonomske politike, a nisu vezani uz fiskalni učinak kod oporezivanja (ekonomski, demografski, socijalni, zdravstveni, itd.)

2.1.2. Struktura poreznog sustava Republike Hrvatske

Jurković (2002) ističe kako se porezni sustav neke zemlje može okarakterizirati kao institucionalni oblik jer nije jednak za svaku zemlju. Upravo porezi predstavljaju najveće i najobilnije prihode neke zemlje. Karakteristika koja je ključna kod ovih prihoda jest da se oni prisilno ubiru od strane države. Porezni sustav Republike Hrvatske tijekom 90.-ih godina prošloga stoljeća doživio je najveću reformu koja je posljedično nastala raspadom starog sustava te potrebom stvaranja novog, tržišno orijentiranog, sličnog ostalim razvijenim zemljama i zemljama u razvoju. „*Porezna reforma u Hrvatskoj koja je započela 1994. godine na segmentu izravnih poreza i osposobljavanjem porezne administracije, a okončana uvođenjem poreza na dodanu vrijednost početkom 1998. godine, slijedila je u velikoj mjeri trendove suvremenih poreznih reformi u drugim zemljama. Ali, treba reći i to da se naša porezna reforma temeljila prije svega na vlastitom konceptu tzv. potrošno orijentiranog oporezivanja...*“ (Jurković, 2002:304)

Porezni sustav neke zemlje uređen je zakonima. Tako u Republici Hrvatskoj postoji Opći porezni zakon¹ koji uređuje odnose između države (poreznih tijela) i poreznih obveznika te predstavlja osnovicu poreznog sustava.

Prema Općem poreznom zakonu (NN 115/16, čl. 3) porezno tijelo predstavlja „*tijelo državne uprave, upravno tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave ili upravno tijelo jedinice lokalne samouprave u čijem su djelokrugu poslovi utvrđivanja i/ili nadzora i/ili naplate*

¹Opći porezni zakon. (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20)

poreza“, a porezni obveznik je „svaka osoba koja je kao takva određena zakonom kojim se uređuje pojedina vrsta poreza.“

Strukturu poreznog sustava Republike Hrvatske čine:

1) „Državni porezi:

- Porez na dodanu vrijednost
- Porez na dobit
- Posebni porezi i trošarine

2) Županijski porezi:

- Porez na nasljedstva i darove
- Porez na cestovna motorna vozila
- Porez na plovila
- Porez na automate za zabavne igre

3) Gradski/Općinski porezi:

- Prirez porezu na dohodak
- Porez na potrošnju
- Porez na kuće za odmor
- Porez na korištenje javnih površina
- Porez na promet nekretnina

4) Zajednički porezi:

- Porez na dohodak

5) Porezi na dobitke od igara na sreću i naknade na priređivanje igara na sreću:

- Lutrijske igre
- Igre u casinima
- Igre klađenja
- Igre na sreću na automatima
- Naknade za priređivanje prigodnih jednokratnih igara na sreću

6) Naknada za priređivanje nagradnih igara:

- Propisana uplata priređivača nagradnih igara u korist hrvatskog Crvenog križa“
(Porezna uprava, 2020)

Republiku Hrvatsku odlikuje potrošno orijentiran porezni sustav, odnosno većina poreza ubire se kroz trošarine ili PDV. Ova činjenica na prvu može biti pozitivna zbog toga što neizravni porezni oblici imaju prednost nad izravnim, ali i negativna zbog toga što se javlja situacija u kojoj osobe s manjom platežnom moći snose veći porezni teret (regresivni učinak).

U nastavku bit će opisani neki od poreznih oblika koji se pojavljuju u sustavu oporezivanja Republike Hrvatske, a koji se također primjenjuju i u poljoprivrednoj djelatnosti.

2.1.2.1. Porez na dohodak

Kod poreza na dohodak porezni obveznik je svaka domaća ili strana fizička osoba koja ostvaruje dohodak u Republici Hrvatskoj te nasljednik svih poreznih obveza koje je ostavitelj ostvario prije smrti. Prema Jelčić, Jelčić (1998) postoje tri osnovna oblika kojima se ubire porez na dohodak, a to su:

- 1) Engleski ili britanski – oporezivanje dohotka fizičke osobe primjenom income tax²
- 2) Romanski – oporezivanje dohotka oslanja se na cedula zbog čega se često i nazivaju porezi na određene vrste prihoda³
- 3) Germanski – odlikuje ga to što se dohodak oporezuje primjenom jednog jedinstvenog progresivnog poreza na dohodak

U Republici Hrvatskoj porez na dohodak je promijenio dva oblika njegova uvođenja. Do 1993. godine porez na dohodak oporezivao se prema engleskom (britanskom) obliku, a od 1993. godine prema germanskom obliku.

Izvori dohotka poreznog obveznika su:

- „dohodak od nesamostalnog rada (plaće i mirovine),
- dohodak od samostalne djelatnosti,
- dohodak od imovine i imovinskih prava,
- dohodak od kapitala,

²Income tax (opći porez na dohodak) – ubire se od porezu podložnih prihoda, tzv. cedula, koje su podjeljene na tzv. casese (Jelčić, Jelčić, 1998:179)

³Porezi na posebne vrste prihoda (cedularni ili analitički) – porezi kojima se oporezuje pojedini porezni objekt, primjerice pojedini prihodi ili pojedini imovinski predmeti, kod kojih posebne okolnosti poreznog obveznika nisu relevantne pri oporezivanju. (Jelčić, Jelčić, 1998:407)

- drugi dohodak.“ (Porezna uprava, 2020)

Kao porezna osnovica uzima se cjelokupan iznos dohotka koji se oporezuje po stopama:

- 24% do iznosa od 360.000,00 kuna godišnje,
- 36% iznad iznosa od 360.000,00 kuna godišnje

„Porez na dohodak mora se međutim promatrati zajedno s obaveznim doprinosima i prirezom, jer su to sve oblici oporezivanja koji u krajnjem slučaju padaju na teret rada kao faktora proizvodnje, odnosno umjetno povećavaju njegovu cijenu. Ako se stvari gledaju tako, onda porezna opterećenja plaća u nas nadmašuju ona u drugim, po razvijenosti sličnim zemljama...“ (Jurković, 2002:311)

2.1.2.2. Prirez porezu na dohodak

Porezna uprava (2020) kaže da prirez porezu na dohodak plaća osoba koja ostvaruje neku vrstu dohotka i ima prebivalište ili uobičajeno boravište na području grada/općine koja je propisala obvezu plaćanja prireza prema određenoj stopi. Svaka općina/grad odlučuje sama o visini stope prireza koju će stanovnici te općine plaćati. Prirez se obračunava na iznos poreza na dohodak (porezna osnovica), a plaća se po stopama od:

- Općine – 10%
- Gradovi < 30.000 stanovnika – 12%
- Gradovi > 30.000 stanovnika – 15%
- Grad Zagreb – 18%

2.1.2.3. Porez na dobit

Pojava poreza na dobit veže su uz industrijalizaciju, odnosno pojavu društva kapitala u prošleme stoljeću. Sve češćim udruživanjima sve više pojedinaca i njihovog kapitala vodilo je ka sve većoj dobiti koje je društvo ostvarivalo i zaradi kroz dividende što je s vremenom postao problem jer se oporezivanje dobiti društva kapitala sve teže oporezivalo porezom na dohodak.

Kada je riječ o porezu na dohodak, porezni obveznik jest zapravo neka pravna osoba koja ostvaruje dobit, a predmet oporezivanja jest dobit koja se utvrđuje računovodstvenim

propisima, kao razlika prihoda i rashoda. Također, kao i kod poreza na dohodak, postoje dvije stope koje se računaju na iznos dobiti kao porezne osnovice, a to su:

- 12% na iznos prihoda do 7.500.000,00 kuna,
- 18% na iznos prihoda jednakih ili većih od 7.500.000,00 kuna

Zanimljivo je to kako kada govorimo o porezu na dobit (i dohodak) često ćemo naići i na samu amortizaciju. U pogledu poreza, amortizacija smanjuje poreznu osnovicu, a time i porezni dug. „Amortizacija je odbitna stavka pri oporezivanju dobiti, a o načinu i vremenskom rasporedu amortizacije ovisi i isplativost neke investicije, a preko tzv. efekta proširenja kapaciteta⁴ i na financiranje (putem amortizacije).“ (Jelčić, Jelčić, 1998:230)

2.1.2.4. Porez na dodanu vrijednost (PDV)

Porez na dodanu vrijednost ili PDV predstavlja jedan od više oblika poreza na promet. Za ovaj porezni oblik Jelčić, Jelčić (1998) kaže kako je to porezni oblik koji briše mnoge nedostatke u pogledu oporezivanja prometa putem upotrebom bruto višefaznog i svefaznog poreza na promet te jednofaznog koji se plaća tijekom proizvodnje i trgovine na veliko. „Porez na dodanu vrijednost porezni je oblik kojim se oporezuje vrijednost što ju je prodavač dodao na cijenu kupljenog/prodanog proizvoda odnosno usluge.“ (Jelčić, Jelčić, 1998:311)

U Republici Hrvatskoj ovaj porezni oblik javlja se 1995. godine, a odluka kojim je donesen stupa na snagu tri godine nakon. I za njega Jurković (2002) govori kako je taj korak, uvođenja PDV-a, bio upravo najvažniji u pogledu cijele porezne reforme, odnosno bio je ključan pokretač promjena hrvatskog poreznog sustava i usklađivanja istog s onim u zemljama Europske unije kako bi se povećali porezni prihodi i smanjila porezna evazija.

Porez na dodanu vrijednost spada u svefazne poreze na promet te se tako i plaća u svim fazama, bilo da je riječ o proizvodnji ili o prometu proizvoda, odnosno „njegovi obveznici su svi oni koji stavljaju proizvode i usluge u promet.“ (Jurković, 2002:315)

Jelčić, Jelčić (1998) ističe kako se kod ovog poreznog oblika kao porezna osnovica uzima razlika između kupovne i prodajne cijene proizvoda ili usluge odnosno oporezuju se sve faze kroz koje proizvod ili usluge prolazi na putu od proizvođača do krajnjeg potrošača.

⁴Efekt proširenja kapaciteta (Lohmann-Ruchti efekt) – uvjetovan uporabom amortizacije kao izvorom novih investicija pretpostavlja da se putem amortizacije oslobađa dostatno likvidnih sredstava koja trajno stoje na raspolaganju za daljnje investicije (Becker, 1990:86)

Zakon o porezu na dodanu vrijednost(NN 99/13) kaže da se porez na dodanu vrijednost (PDV) obračunava se i plaća po stopama od:

- „5% - na isporuke sljedećih dobara/usluga: sve vrste kruha, sve vrste mlijeka, knjige (stručnog, znanstvenog, umjetničkog, kulturnog i obrazovnog sadržaja), lijekove koji imaju odobrenje nadležnog tijela za lijekove i medicinske proizvode, medicinsku opremu, pomagala i druge sprave,..itd.
- 13% - na isporuke sljedećih dobara/usluga: usluge smještaja, jestiva ulja i masti (biljnog i životinjskog podrijetla), isporuku vode, isporuku električne energije, sadnice i sjemenje, gnojiva i pesticide, isporuku živih životinja,..itd.
- 25%“

2.2. Poljoprivredna djelatnost

Poljoprivredna proizvodnja u Republici Hrvatskoj podrazumijeva biljnu i stočarsku proizvodnju, lovstvo i ostale uslužne djelatnosti povezane s njima koje su vidljive u Tablici 1. izrađenoj prema podacima Nacionalne klasifikacije djelatnosti (u daljnjem tekstu: NKD). Prema Zakonu o poljoprivredi⁵ (NN 118/18, čl.3, st.1) „*poljoprivrednik je fizička ili pravna osoba ili skupina fizičkih ili pravnih osoba koja obavlja poljoprivrednu djelatnost na području Republike Hrvatske, a obuhvaća sljedeće organizacijske oblike: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, samoopkrbno poljoprivredno gospodarstvo⁶, obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, trgovačko društvo ili zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti te druga pravna osoba.*“

Tablica 1. Klasifikacija poljoprivredne djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti

Odjeljak-Skupina-Razred	Naziv
01	Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima
01.1	Uzgoj jednogodišnjih usjeva

⁵Zakon o poljoprivredi. (NN 118/18, 42/20)

⁶ Samoopkrbno poljoprivredno gospodarstvo – gospodarstvo fizičke osobe (poljoprivrednika) koja se bavi djelatnošću korištenja prirodnih bogatstava zemlje i prodajom tih neprerađenih proizvoda, a kome to zanimanje nije jedino. (Zakon o poljoprivredi NN 118/18)

	01.11	Uzgoj žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemenja
	01.12	Uzgoj riže
	01.13	Uzgoj povrća, dinja i lubenica, korjenastog i gomoljastog povrća
	01.14	Uzgoj šećerne trske
	01.15	Uzgoj duhana
	01.16	Uzgoj predivog bilja
	01.19	Uzgoj ostalih jednogodišnjih usjeva
01.2		Uzgoj višegodišnjih usjeva
	01.21	Uzgoj grožđa
	01.22	Uzgoj tropskog i suptropskog voća
	01.23	Uzgoj agruma
	01.24	Uzgoj jezgričavog i koštuničavog voća
	01.25	Uzgoj bobičastog, orašastog i ostalog voća
	01.26	Uzgoj uljanih plodova
	01.27	Uzgoj usjeva za pripremanje napitaka
	01.28	Uzgoj bilja za uporabu u farmaciji, aromatskog, začinskog i ljekovitog bilja
	01.29	Uzgoj ostalih višegodišnjih usjeva
01.3		Uzgoj sadnog materijala i ukrasnog bilja
	01.30	Uzgoj sadnog materijala i ukrasnog bilja
01.4		Uzgoj stoke, peradi i ostalih životinja
	01.41	Uzgoj muznih krava
	01.42	Uzgoj ostalih goveda i bivola
	01.43	Uzgoj konja, magaraca, mula i mazgi
	01.44	Uzgoj deva i ljama
	01.45	Uzgoj ovaca i koza
	01.46	Uzgoj svinja
	01.47	Uzgoj peradi
	01.49	Uzgoj ostalih životinja
01.5		Mješovita proizvodnja
	01.50	Mješovita proizvodnja
01.6		Pomoćne djelatnosti u poljoprivredi i djelatnosti koje se obavljaju nakon žetve usjeva

01.61	Pomoćne djelatnosti za uzgoj usjeva
01.62	Pomoćne djelatnosti za uzgoj životinja
01.63	Djelatnosti koje se obavljaju nakon žetve
01.64	Dorada sjemena za sjemenski materijal
01.7	Lov, stupačarenje i uslužne djelatnosti povezane s njima
01.70	Lov, stupačarenje i uslužne djelatnosti povezane s njima

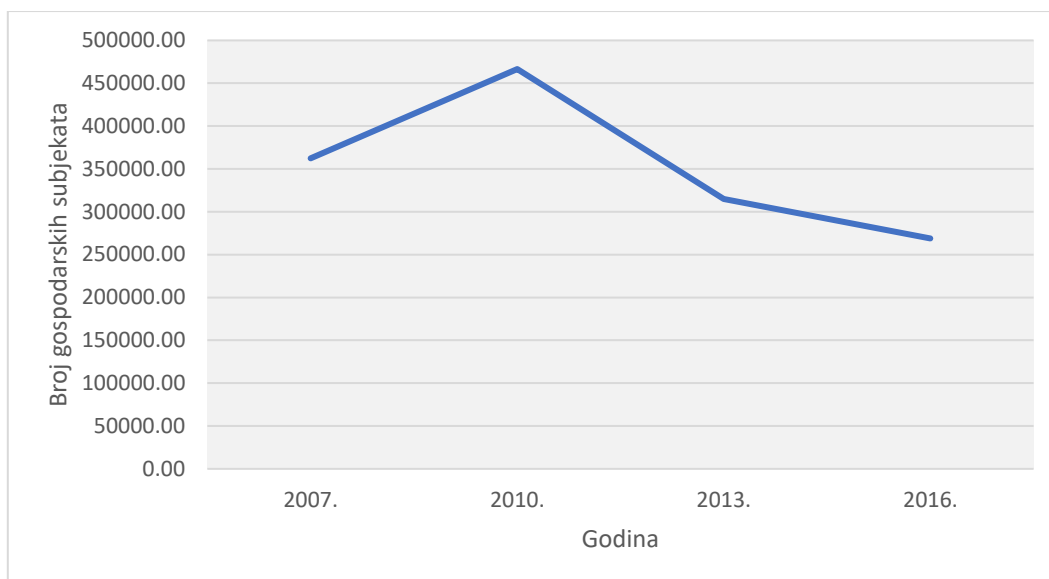
Izvor: Izrada autora prema podacima Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NN 58/2007): https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1870.html [pristupljeno: 13.08.2020.]

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (u daljnjem tekstu: OPG) je jedan od najčešćih organizacijskih oblika u poljoprivrednoj djelatnosti Republike Hrvatske koje je moguće registrirati u Upisnik OPG-ova⁷ koji vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u daljnjem tekstu: APPRRR). Prema Ministarstvu poljoprivrede za fizičku osobu vlasnika OPG-a čija je ekonomska veličina manja od 3.000,00 eura i nije porezni obveznik nije obavezan upis u Upisnik OPG-ova već u Upisnik poljoprivrednika⁸. Prilikom registracije OPG-a potrebno je priložiti određenu dokumentaciju⁹ nakon koje će u Upisniku OPG-ova stajati naziv sjedište i status OPG-a, nositelj i svi članovi OPG-a, prirodni resursi kojima nositelj raspolaže, pogoni i proizvodne jedinice i slično.

⁷„Upisnik OPG-ova je javna službena evidencija u elektroničkom obliku koja sadržava naziv OPG-a, vjerodostojne i ažurirane podatke o fizičkim osobama u organizacijskom obliku OPG-a, sjedištu OPG-a, statusu OPG-a ovisno o dopunskim djelatnostima, izdvojenim pogonima/proizvodnim jedinicama i proizvodnim resursima OPG-a.“ (Ministarstvo poljoprivrede, 2020)

⁸Središnja baza poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj. (Ministarstvo poljoprivrede, 2020)

⁹“Preslika osobne nositelja, preslika osobne svih članova, izjava članova o odabiru nositelja, dokaz o razvrstavanju poslovnih subjekata prema NKD-u, preslika žiro-računa nositelja, obavijest FINE uplatiteljuotvaranju zaštićenog računa, posjedovni list vlasnika i ovlaštenika svih prijavljenih katastarskih čestica,...“ (Ministarstvo poljoprivrede, 2020)

Graf 1. Broj poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS (2020): <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno: 18.08.2020.]

Broj poljoprivrednih subjekata u Republici Hrvatskoj je u opadanju od 2010. godine kada ih je zabilježeno 466 560. Problem opadanja broja poljoprivrednih subjekata očituje se u tome da u hrvatskoj poljoprivredi postoji nesrazmjeran broj između malih i velikih poljoprivrednih gospodarstava, a poljoprivredna gospodarstva srednje veličine su u neznatnom broju. Osim toga, prilikom ulaska u Europsku Uniju Republika Hrvatska otvara svoja vrata većem i konkurentnijem tržištu gdje većina malih proizvođača propada. Politika ruralnog razvoja Europske Unije zagovara povezivanje poljoprivrednih gospodarstava, posebice malih proizvođača, radi stvaranja kvalitetnije robe, snažnije konkurencije, snažnijih marketinških poruka za izvozna tržišta i sličnih dodanih vrijednosti poljoprivrednim proizvodima.

Nadzor i kontrolu nad radom poljoprivrednih gospodarstava te provedbu Zakona o poljoprivredi u Republici Hrvatskoj ima Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo financija te Agencija plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Prema Zakonu o poljoprivredi (NN 118/18, čl.7, st.1) „ciljevi poljoprivredne politike u Republici Hrvatskoj su:

- podizanje razine konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora,
- poboljšanje tržišnih mehanizama za prodaju poljoprivredno-prehrambenih proizvoda,
- održivo upravljanje prirodnim resursima,
- okolišno prihvatljiva poljoprivreda,

- uravnoteženi prostorni razvoj ruralnih područja uz unapređenje života u lokalnoj zajednici, uključujući stvaranje i zadržavanje radnih mjesta, i
- osiguranje stabilnog dohotka poljoprivrednika.“

Mjere hrvatske poljoprivredne politike prema Zakonu o poljoprivredi (NN 118/18, čl.8) su:

- „mjere ruralnog razvoja,
- mjere izravne potpore,
- mjere uređenja ili organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i
- druge mjere kojima se ostvaruju ciljevi poljoprivredne politike.“

Mjere poljoprivredne politike prema Zakonu o poljoprivredi (NN 118/18) financiraju se iz državnog proračuna Republike Hrvatske, proračuna jedinica lokalne i regionalne samouprave, fondova Europske Unije te donacija i drugih sličnih izvora.

Ono što poljoprivrednu čini neizvjesnom i izazovnom za mnoge jesu rizici koji su uobičajena pojava njezine realnosti. Stoga postoje različite vrste rizika, poput: tržišnih, proizvodnih, institucionalnih, financijskih, ljudskih i slično.

Pod tržišne rizike ubrajaju se rizik od porasta/pada cijena, porasta/pada potražnje za određenim proizvodima, problem sezonskih proizvoda i njihove potražnje i cijene, itd. Proizvodnim se smatraju tehnološki rizici, pojava bolesti kod stoke, pojava štetočina i problemi na usjevima, a često su pod utjecajem vremenskih i bioloških neprilika. Institucionalnim rizicima smatraju se ograničenja koja se postavljaju pred poljoprivrednu djelatnost od strane države, kao što su poštivanje mjera, porezna i carinska ograničenja, zaštita okoliša i slično. U financijske rizike ulazi nemogućnost otplate kredita zbog fluktuirajućih kamatnih stopa što za proizvođača predstavlja neizvjesnost i nesigurnost po pitanju uzimanja dodatnih sredstava za nove investicije u poslovanju. Također, postoji mogućnost bolesti, oštećenja i povreda kod ljudske snage.

Izvori rizika u poljoprivrednoj djelatnosti su mnogobrojni, najčešće zastupljeni su vremenske neprilike. S obzirom na to da je neke od njih moguće i predvidjeti potrebno je redovno provoditi procjenu rizika i opasnosti koje nosi sa sobom.

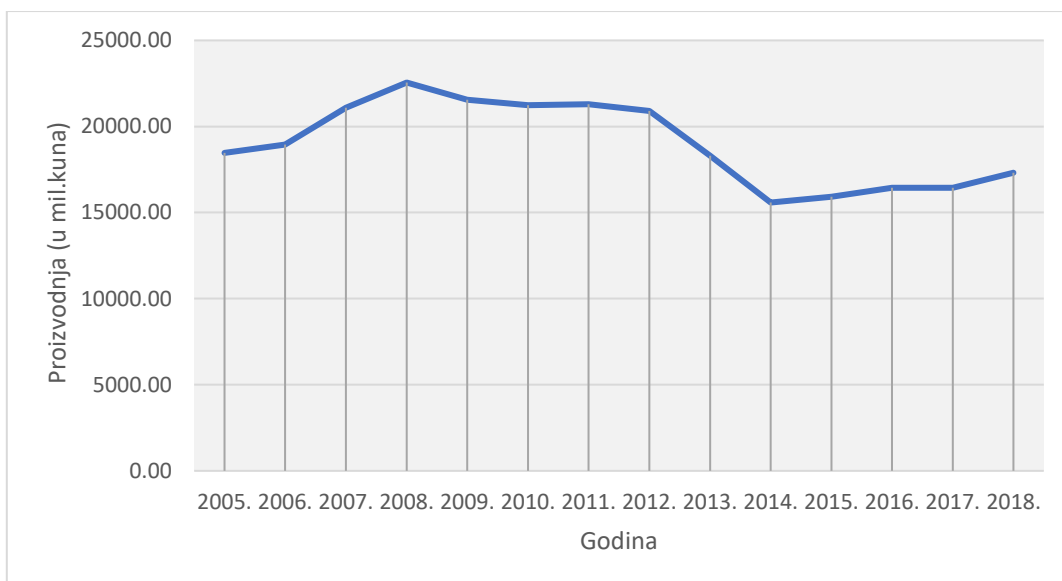
3. Prikaz razvoja poljoprivrede u Republici Hrvatskoj od početka 21. stoljeća

Djelatnost poljoprivrede u Republici Hrvatskoj imala je veću ulogu u prošlom stoljeću nego danas. Iako se tijekom 20. stoljeća proizvodnja povećavala početkom 21. stoljeća ona je počela opadati ili stagnirati te je u to vrijeme hrvatska poljoprivreda činila svega oko 5% bruto domaćeg proizvoda (u nastavku: BDP) što je izrazito mali udio budući da se veliki dio ruralnog područja i dalje bavi tom granom gospodarstva. Unazad desetak godina slika poljoprivrede u Republici Hrvatskoj varira, ali se kreće prema boljemu. Ulaskom u Europsku Uniju hrvatska poljoprivreda se povećala za 2,6% u odnosu na vrijeme prije ulaska iako i dalje izuzetno mali udio čini u BDP-u (oko 3%). S obzirom na to da Republika Hrvatska ima puno obradivih poljoprivrednih površina pogodnih za uzgoj žitarica ne čudi činjenica kako upravo one čine veliki dio ukupne poljoprivredne proizvodnje. U ovom poglavlju diplomskog rada bit će prikazano stanje hrvatske poljoprivrede, problemi s kojima se suočava već nekoliko godina te usporedba sa zemljama Europske Unije.

3.1. Vrijednost i opseg poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj

Najveći izazovi za hrvatsku poljoprivredu dogodili su se tijekom protekla dva desetljeća. Prilagođavanje zajedničkoj poljoprivrednoj politici Europske Unije i Velika gospodarska kriza donijele su za sobom mnoge izazove koji su u nekim aspektima djelovali pozitivno, a u nekim negativno za hrvatsku poljoprivredu. Tijekom 2008. godine, u doba Velike gospodarske krize, poljoprivredna proizvodnja u Republici Hrvatskoj doživjela je svoj vrhunac, a ulaskom u Europsku Uniju smanjuje se broj malih poljoprivrednika zbog velike konkurencije i otvaranja ka većem tržištu koje je postajalo sve teže pokriti. Kako bilo, danas se suočavamo s novom „egzistencijalnom“ krizom koja će vrlo vjerojatno uzdrmati dosad možda i netaknuta područja svjetskim gospodarstava, stoga bi trebalo pronaći efikasan način u izbjegavanju nadolazećih rizika.

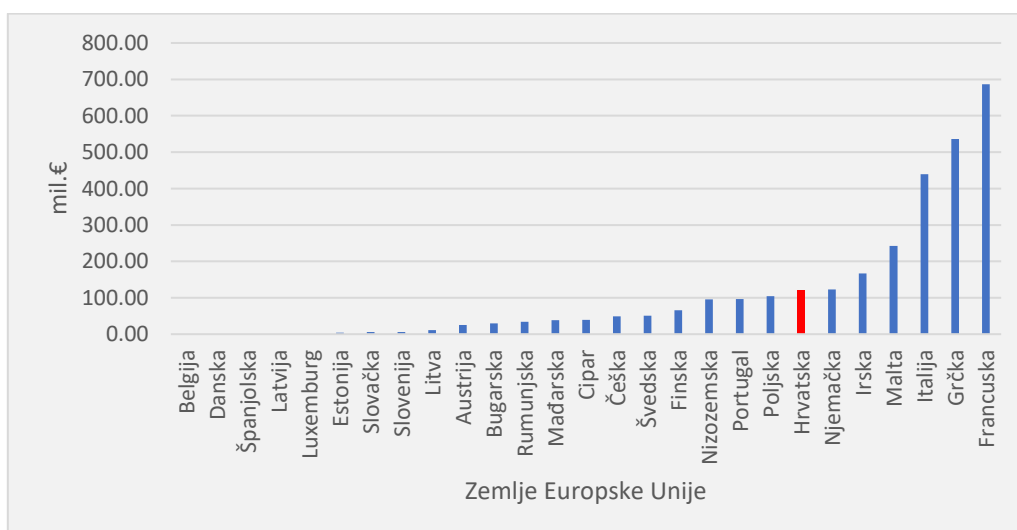
Prema Grgić, I. i sur. (2019) ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju poljoprivredna proizvodnja činila je svega 0,74% ukupne proizvodnje Unije te se ista nastavila smanjivati tijekom godina članstva. Poljoprivreda Republike Hrvatske prije ulaska u Uniju činila je oko 4% BDP-a, a nakon ulaska u prosjeku 3% BDP-a.

Graf 2. Vrijednost poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2008. do 2018. godine

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS (2020): <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno: 17.08.2020.]

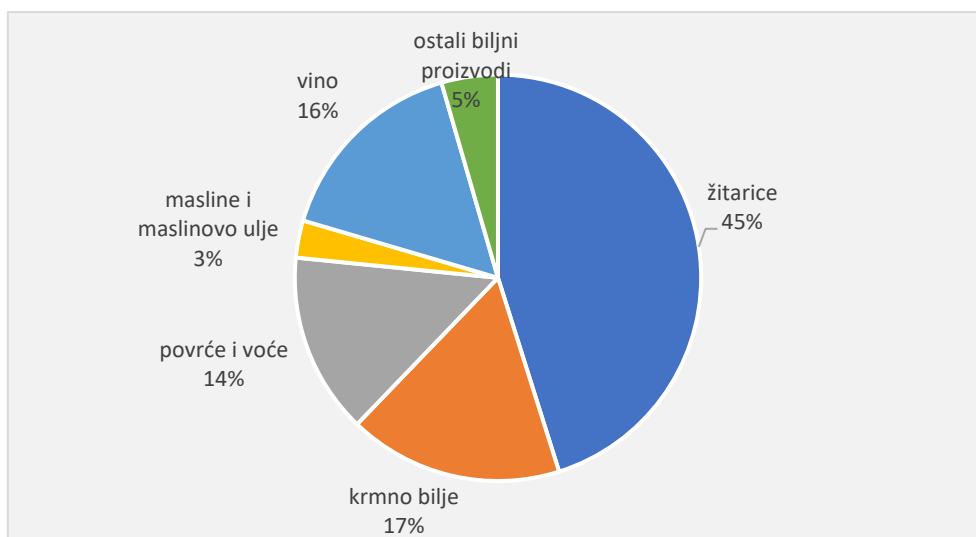
Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (u daljnjem tekstu: DZS) vidljivo je kako je u 2008. godini proizvodnja imala najveću vrijednost nakon čega se počela smanjivati do kraja Velike gospodarske krize do 2014. godine kada je sa 22,5 mlrd. kuna pala na 15,5 mlrd. kuna. Nakon najvećeg pada ponovno je počela rasti, ali sporijim tempom.

Graf 3. Vrijednost poljoprivredne proizvodnje zemalja Europske Unije u 2018. godini

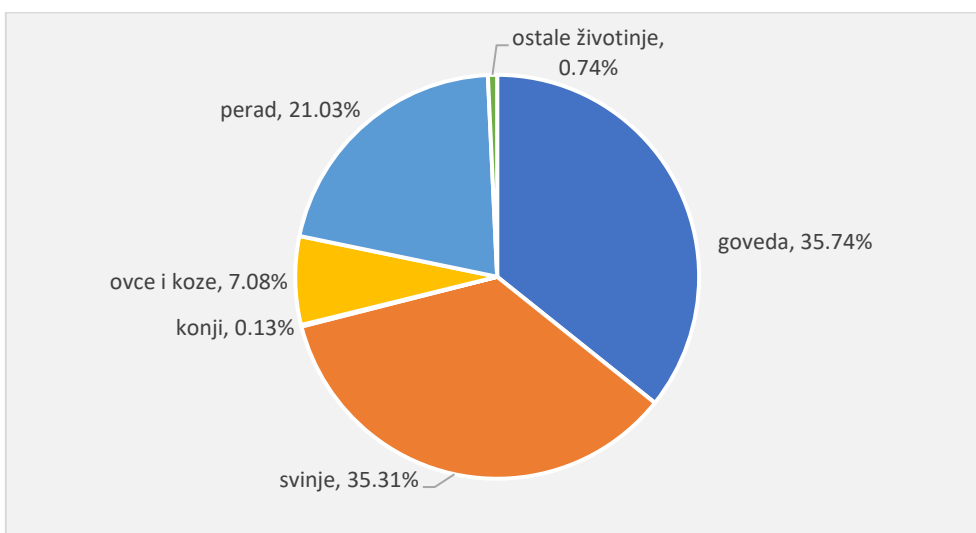
Izvor: Izrada autora prema podacima Eurostata (2020): <https://ec.europa.eu/eurostat/home?> [pristupljeno: 17.08.2020.]

Iz grafikona (Graf 3.) vidljivo je kako je vrijednost poljoprivredne proizvodnje Republike Hrvatske u 2018. godini među prvih deset zemalja Europske Unije. Prema podacima Eurostat-a Francuska je vodeća po vrijednosti poljoprivredne proizvodnje sa 686,72 mil.eura. U 2019. godini hrvatska poljoprivreda, prema podacima Ministarstva poljoprivrede, bilježi najveći rast, izuzevši Sloveniju i Rumunjsku.

Graf 4. Biljna proizvodnja u 2018. godini

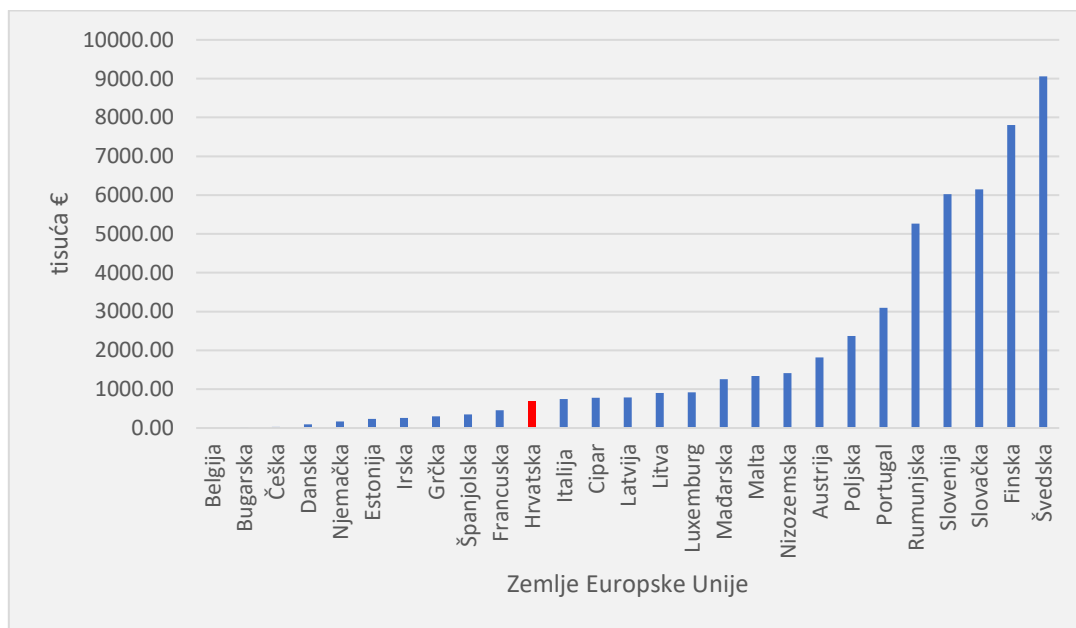
Izvor: Izrada autora prema podacima DZS (2020): <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno: 17.08.2020.]

Graf 5. Stočarska proizvodnja u 2018. godini

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS (2020): <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno: 17.08.2020.]

Najveći output sveukupne poljoprivredne proizvodnje tijekom promatranog razdoblja čini biljna proizvodnja (žitarice, voće i povrće, krmno bilje) s preko 50%, a slijedi ju stočarska proizvodnja s otprilike 20%. Iz grafikona (Graf 2.), prema zadnjoj godini promatranog razdoblja, se može primijetiti kako najveći dio biljne proizvodnje čine žitarice s 45%, a najmanji udio čine masline i maslinovo ulje s 3% od ukupne biljne proizvodnje. U stočarskoj proizvodnji u 2018. godini, prema grafikonu (Graf 3.), najveći dio čine goveda (35,7%) i svinje (35,3%), a najmanju vrijednost donese konji i ostale životinje s manje od 1%.

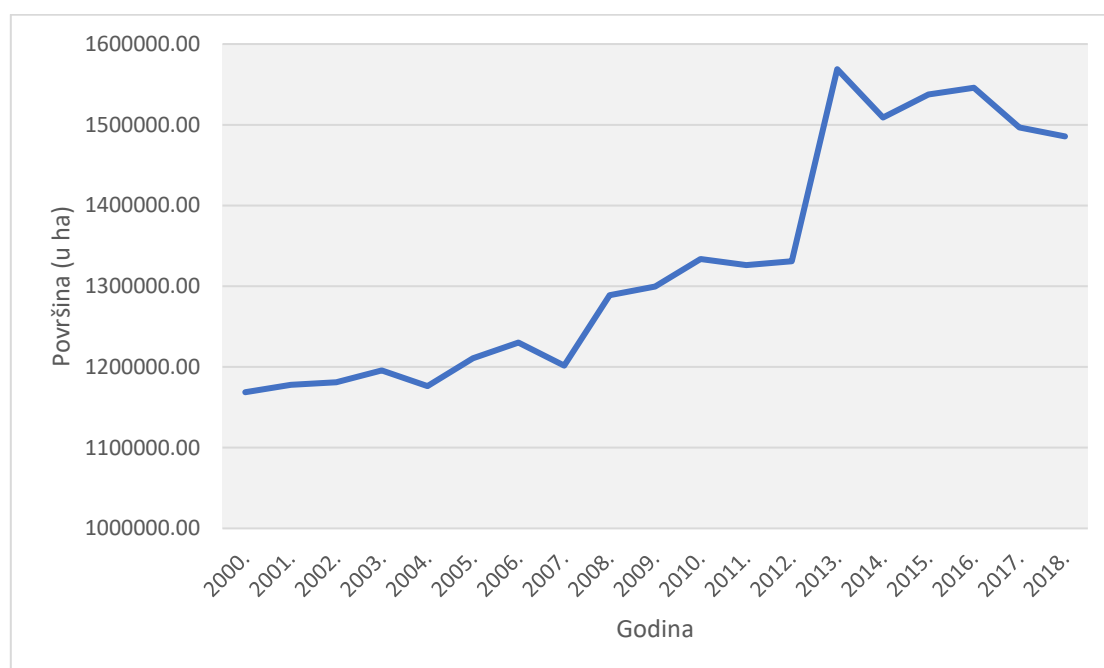
Graf 6. Vrijednost proizvodnje žitarica među zemljama Europske Unije u 2018. godini

Izvor: Izrada autora prema podacima Eurostata (2020): <https://ec.europa.eu/eurostat/home?> [pristupljeno: 18.08.2020.]

Prema podacima Eurostat-a za 2018. godinu proizvodnja žitarica među zemljama Europske Unije najveća je bila u Švedskoj, koju prate Finska i Slovačka. Hrvatska se nalazi na 17. mjestu po proizvodnji žitarica, iako je ista najveća od ostalih kategorija u Republici Hrvatskoj. Razlog tomu može biti manja geografska površina zemlje, ali i činjenica da u Republici Hrvatskoj ima jako puno neiskorištene obradive poljoprivredne površine. U nastavku će biti prikazano stanje poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj.

3.2. Iskorištenost obradive poljoprivredne površine

Prema nekim podacima iz različitih izvora Republika Hrvatska ima između 1,3 milijuna hektara i 3,1 milijuna hektara obradive poljoprivredne površine. Upravo se tu pojavljuje jedan od ključnih problema hrvatske poljoprivrede – neiskorištenost obradive poljoprivredne površine. „S obzirom na vlasničku strukturu, Hrvatsku karakterizira dvojno vlasništvo – poljoprivredno zemljište u privatnom vlasništvu i poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu. Podatci Ministarstva poljoprivrede pokazuju da je 67% poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu, a 33% u državnom.“ (Hadžić, 2020) Problem se javlja i u rasprostranjenosti državnog poljoprivrednog zemljišta zbog koje se pojavljuje neravnopravnost poljoprivrednika između županija posebice zbog razlike u cijena najma državnog i privatnog zemljišta.

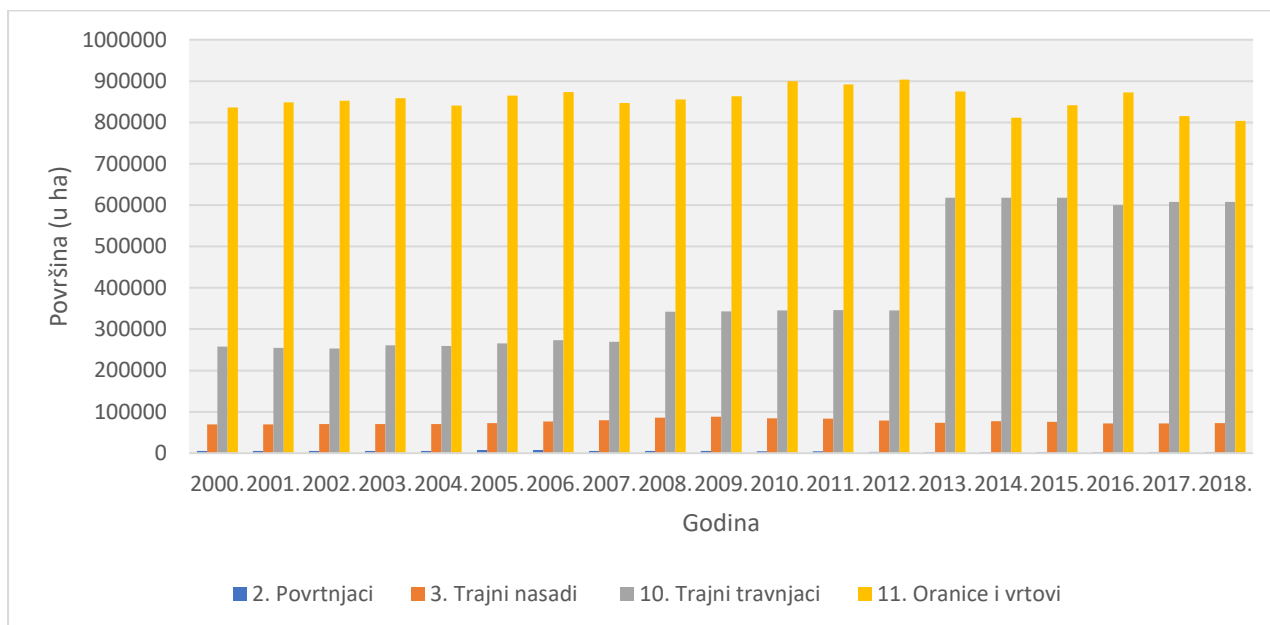

Graf 7. Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj od 2000. do 2018. godine (u hektarima)

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS (2020): <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno: 17.08.2020.]

Promatrajući grafikon (Graf 7.) može se zaključiti kako iz godine u godinu raste veličina površina korištenog poljoprivrednog zemljišta, s manjim varijacijama. Najznačajnije odstupanje dogodila su se u 2013. kada je korišteno čak 237 908 ha više nego prethodne

godine. U posljednjim analiziranim godinama vidljivo je kako se površina korištenog poljoprivrednog zemljišta smanjuje.

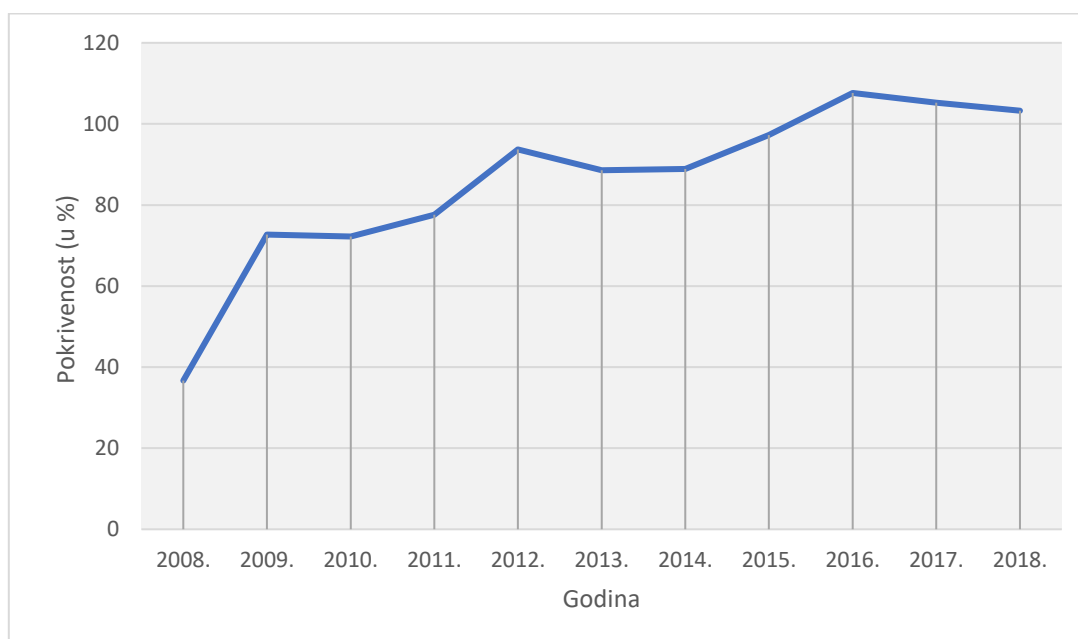
Graf 8. Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta po kategorijama za promatrano razdoblje u Republici Hrvatskoj (u hektarima)

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS (2020): <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno: 17.08.2020.]

Iz priloženog grafikona (Graf 8.) vidljivo je kako tijekom promatranog razdoblja površinu obradivog poljoprivrednog zemljišta najviše čine oranice i vrtovi, koje su tijekom godina zadržale svoju poziciju glede najzastupljenije kategorije poljoprivrednog zemljišta. Najmanje je povrtnjaka i trajnih nasada. Kategorija trajnih travnjaka tijekom prvih dvanaest godina bilježi blagi rast, a u 2013. se ova kategorija povećala za gotovo 50% od početka izučavanog razdoblja.

3.3. Robna razmjena poljoprivrednih proizvoda Republike Hrvatske s inozemstvom

Po pitanju izvoza i uvoza puno se toga dogodilo unazad prošlih godina. Otkako je Republika Hrvatska ušla u Europsku Uniju uvoz raste dinamičnije od izvoza domaćih proizvoda, izuzetak je 2016. godina. Ono što je karakteristično za izvoz Republike Hrvatske, izvoze se većinom ratarske kulture i riba, a ono što je odavno postao trend po pitanju uvoza jest uvoz mesa. Višegodišnji trend rasta izvoza veseli iako je riječ o gotovo neznatnim pomacima glede robne razmjene s obzirom na to da paralelno s njim raste i uvoz. U grafikonu (Graf 9.) prikazana je pokrivenost uvoza izvozom za razdoblje od 2008. do 2018. godine za robu poljoprivredne proizvodnje.

Graf 9. Pokrivenost uvoza izvozom hrvatskih poljoprivrednih proizvoda

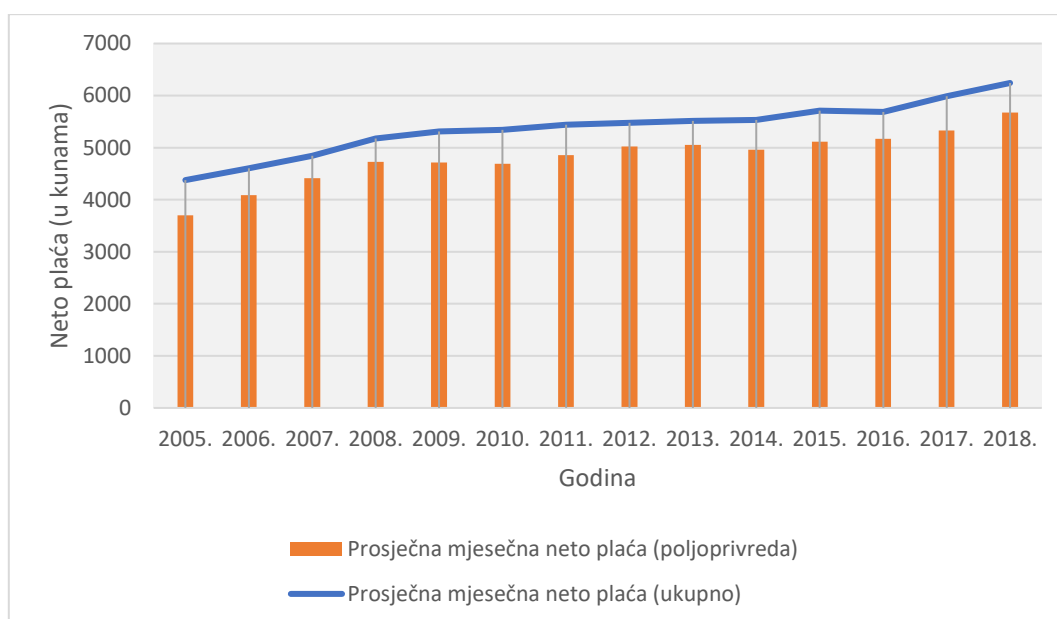
Izvor: Izrada autora prema podacima DZS (2020): <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno: 18.08.2020.]

Kretanje uvoza i izvoza tijekom godina se puno puta mijenjalo ovisno o kretanju inozemne potražnje za domaćim dobrima/uslugama, zastupljenosti domaćih proizvoda na inozemnom tržištu i slično. Pokrivenost uvoza izvozom po pitanju poljoprivrednih proizvoda bilježi sve pozitivnije rezultate s obzirom da postoji blago rastući trend rasta izvoza poljoprivrednih proizvoda u promatranom razdoblju. Iz grafikona (graf 9.) je vidljivo kako je u 2016. godini

zabilježena najbolja pokrivenost, odnosno zabilježen je veći izvoz od uvoza poljoprivrednih proizvoda, u odnosu na 2015. godinu te godine je pokrivenost porasla za 10%.

3.4. Prosječne plaće poljoprivrednih djelatnika

Cijena rada u hrvatskoj poljoprivrednoj djelatnosti ne razlikuje se puno od ostalih djelatnosti u opadanju. Iako prosječna plaća raste iz godine u godinu plaće poljoprivrednika su i dalje ispod prosjeka. Najveće plaće u poljoprivredi u Republici Hrvatskoj imaju šumari, čak više i od državne prosječne neto plaće. U nastavku je prikazano kretanje prosječne neto plaće u poljoprivrednoj djelatnosti u razdoblju od 2005. do 2018. godine i njezino odstupanje od ukupne prosječne mjesečne neto plaća.

Graf 10. Prosječna neto plaća poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS (2020): <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno: 18.08.2020.]

Prema podacima DZS-a, prosječna mjesečna neto plaća poljoprivrednika u promatranom razdoblju raste. U 2018. godini poljoprivrednici su ostvarivali neto plaću u iznosu od 5.674,00 kuna što je za 568 kuna manje od ukupne prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj. Bez obzira na trend rasta, poljoprivrednici i dalje imaju manju plaću od prosjeka, a

to odmah znači da veliki dio hrvatskog stanovništva koji se bavi poljoprivredom ima isti problem.

3.5. Ekološka poljoprivreda

„Ekološka proizvodnja sveobuhvatan je sustav upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima i proizvodnjom hrane koji ujedinjuje najbolju praksu u pogledu okoliša i klime, visoku razinu biološke raznolikosti, očuvanje prirodnih resursa, primjenu visokih standarda za dobrobit životinja i proizvodnih standarda koji su u skladu s potražnjom sve većeg broja potrošača za proizvodima proizvedenim uz primjenu prirodnih tvari i procesa. Pridržavanje visokih standarda u području zdravlja, okoliša i dobrobiti životinja pri proizvodnji ekoloških proizvoda svojstveno je visokoj kvaliteti tih proizvoda.“ (Ministarstvo poljoprivrede, 2020)

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede i DZS-a u Republici Hrvatskoj raste broj poljoprivrednih gospodarstava koja se bave ekološkim uzgojem, kao i površina poljoprivrednog zemljišta na kojemu obitavaju ekološki uzgojeni proizvodi. Od 2013. do 2018. godine ekološki orijentirana gospodarstva porasla su gotovo tri puta više. U 2013. godini zabilježeno je 1608 gospodarstava koja se bave eko-uzgojem, a u 2018. godini 4374. Trend rasta odrazio se i na obradive poljoprivredne površine koje su s 40 660 ha u 2013. godini do 2018. godine porasle do 103 166 ha.

„Ekološkim znakom osigurava se jedinstveni vizualni identitet ekoloških proizvoda EU-a koji se prodaju na području EU-a. Zahvaljujući njemu potrošači u EU-u lakše prepoznaju ekološke proizvode, a poljoprivrednici ih mogu lakše prodati u svim državama članicama. Ekološki znak može se upotrebljavati samo na ekološkim proizvodima koje je certificirala ovlaštena agencija ili ustanova. Time se potvrđuje da su zadovoljili stroge uvjete proizvodnje, prijevoza i skladištenja.“ (Europska komisija, 2020)

4. Sustav oporezivanja poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj u djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obračunavaju se i plaćaju sljedeći porezni oblici:

- Porez na dohodak
- Prirez porezu na dohodak
- Porez na dobit
- Porez na dodanu vrijednost (PDV)
- Porez po odbitku

4.1. Porez na dohodak

U poljoprivrednoj djelatnosti dohodak predstavlja razliku između poslovnih primitaka i izdataka koji su nastali u istom poreznom razdoblju. Porezno razdoblje može biti kalendarska godina ili dio godine (ako rezident postane nerezident ili obratno ili u slučaju rođenja ili smrti poreznog obveznika). „Ako više fizičkih osoba zajednički ostvaruje dohodak utvrđuje se jedinstveni dohodak koji se dijeli prema ugovoru kojeg su sklopile fizičke osobe - supoduzetnici, a ako ugovor nije sklopljen, dohodak se dijeli na jednake dijelove.“ (Porezna uprava, 2020)

Prema Poreznoj upravi (2020) u djelatnosti poljoprivrede moguće je biti i obveznik poreza na dohodak ukoliko porezni obveznik ostvari primitak veći od 80.500,00 kn u prethodnom razdoblju te ako je isto tako, sukladno posebnim zakonima i propisima obveznik PDV-a.

Poljoprivrednici plaćaju porez na dohodak po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti, nesamostalne djelatnosti i paušalno. Svaki poljoprivrednik najkasnije do kraja veljače treba podnijeti godišnju poreznu prijavu nadležnoj poreznoj upravi. Osnovicu poreza na dohodak predstavlja dohodak od samostalne djelatnosti koji se umanjuje za osobni odbitak¹⁰ i preneseni gubitak, a obračunava se i plaća po stopama od 24% i 36%. Dohodak od samostalne djelatnosti poljoprivrede umanjuje se za:

- „poticaje zapošljavanja,

¹⁰Od 01.01.2020. povećan s 3.800,00 na 4.000,00 kuna

- državne potpore za obrazovanje i izobrazbu te iznos potpore male vrijednosti za izvođenje praktične nastave i vježbe naukovanja u sustavu vezanih obrta,
- poticaje istraživanja i razvoja,
- poreznu olakšicu za obavljanje djelatnosti na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara.“ (Porezna uprava, 2020)

Poljoprivrednici koji započnu s djelatnošću poljoprivrede trebaju u roku 8 dana podnijeti prijavu u registar poreznih obveznika. Oni koji samostalno obavljaju djelatnost poljoprivrede ne moraju odmah platiti mjesečni predujam poreza na dohodak već nakon podnošenja prve godišnje porezne prijave, odnosno mjesečni predujam utvrđuje Porezna uprava, a isti vrijedi do utvrđivanja novog.

Dohodak poljoprivredne djelatnosti oporezuje se paušalno ako porezni obveznik ispuni sljedeće uvjete:

- „ako po toj djelatnosti u poreznom razdoblju ne ostvaruje ukupni godišnji primitak veći od iznosa propisanog za obavezni ulazak u sustav PDV-a prema zakonu kojim se uređuje porez na dodanu vrijednost,
- ako nije obveznik PDV-a.“ (Porezna uprava, 2020)

Paušalno se može oporezivati i dohodak od samostalne djelatnosti ako se ista obavlja u supoduzetništvu pod propisanim uvjetima.

Tablica 2. Utvrđivanje godišnjeg paušalnog dohotka za samostalnu djelatnost (u kunama)

UKUPNI PRIMICI	GODIŠNJA POREZNA OSNOVICA	GODIŠNJI PAUŠALNI POREZ NA DOHODAK
0,00-85.000,00	12.750,00	1.530,00
85.000,01-115.000,00	17.250,00	2.070,00
115.000,01-149.500,00	22.425,00	2.691,00
149.500,01-230.000,00	34.500,00	4.140,00
230.000,01-300.000,00	45.000,00	5.400,00

Izvor: Izrada autora prema Porezna uprava (2020): https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/GodisnjiPausalniDohodakSamostaDj.aspx[pristupljeno: 20.08.2020.]

Mjesečni paušalni porez na dohodak utvrđuje se „*tako da se godišnji paušalni porez na dohodak pomnoži s poreznom stopom 12%, te podijeli s 12 i pomnoži s brojem mjeseci u kojima je porezni obveznik obavljao samostalnu djelatnost.*“ (Porezna uprava, 2020)

Paušalni porez na dohodak plaća se u tromjesečno, odnosno do zadnjeg dana tromjesečja i to u iznosu koji je umnožak sva tri mjeseca tromjesečja i mjesečnog paušalnog poreza.

4.2. Prirez porezu na dohodak

„*Prirez porezu na dohodak plaća poljoprivrednik koji je obveznik poreza na dohodak kada ima prebivalište ili uobičajeno boravište na području općine ili grada koji su svojom odlukom propisali prirez porezu na dohodak.*“ (Porezna uprava, 2020)

Prirez porezu na dohodak izračunava se tako da se iznos poreza na dohodak pomnoži s propisanom stopom prireza, ovisno o tome o kojem je gradu/općini riječ. Isti se obračunava i plaća kao porez na dohodak i to najkasnije posljednji dan u tekućem mjesecu za prošli mjesec, a ukoliko je prijava na godišnjoj razini porezni obveznik raspolaže s 15 dana od dana kada je rješenje dostavljeno. Ukoliko porezni obveznik ima zaposlenike dužan je prirez porezu na dohodak obračunati i platiti isti dan kada isplaćuje plaću radnicima.

4.3. Porez na dobit

Svaki poljoprivrednik koji prilikom samostalnog obavljanja djelatnosti poljoprivrede ispunjava uvjete za oporezivanje dobiti plaća porez na dobit. Postoji mogućnost da i poljoprivrednici koji su u sustavu plaćanja poreza na dohodak na vlastiti zahtjev Poreznoj upravi prijeđu u sustav plaćanja poreza na dobit. Uvjeti zbog kojih poljoprivrednici prelaze u sustav plaćanja poreza na dobit su sljedeći:

- ako je u prethodnom poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak veći od 7.500.000,00 kuna
- ako ispunjava dva od tri sljedeća uvjeta:
 - ako je u prethodnom razdoblju ostvario dohodak veći od 400.000,00 kuna
 - ukoliko njegova dugotrajna imovina ima veću vrijednost od 2.000.000,00 kuna

- ako je u prethodnom razdoblju u prosjeku zaposlio više od 15 radnika (Porezna uprava, 2019)

Ukoliko je ispunjen jedan od navedenih uvjeta dotadašnji obveznik poreza na dohodak isto prijavljuje Poreznoj upravi do kraja godine te prelazi u sustav plaćanja poreza na dobit. U tom sustavu porezni obveznik mora ostati najmanje 5 godina izuzev posebne situacije u kojima Porezna uprava može odobriti rok. Prilikom prijelaza u sustav plaćanja poreza na dobit porezni obveznik sam utvrđuje iznos mjesečnog predujma prema podacima za prethodno porezno razdoblje. Porezni obveznik koji započinje bavljenje samostalnom djelatnošću poljoprivrede ne plaća predujam do podnošenja prve porezne prijave. (Porezna uprava, 2014)

Prema Zakonu o porezu na dobit¹¹ (NN, 115/16, čl.5.st.1), „porezna osnovica je dobit koja se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobit, uvećana i umanjena prema odredbama ovoga Zakona.”

Prema Zakonu o porezu na dobit (NN, 115/16) poreznu osnovicu je moguće umanjiti ili uvećati za (ne)novčane transakcije i (ne)realizirane dobitke (gubitke) što je prikazano u tablici (Tablica 3.).

Tablica 3. Načini uvećanja/smanjenja porezne osnovice prema novčanom načelu

↓ porezne osnovice za:	↑ porezne osnovice za:
prihode od vrijednosnih usklađenja financijske imovine	rashode od vrijednosnih usklađenja dugotrajne (ne)materijalne imovine
prihode od rezerviranja	rashode od vrijednosnih usklađenja financijske imovine
prihode od nerealiziranih tečajnih razlika	rashode vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca za isporučena dobra i obavljene usluge
prihode od ostalih nenovčanih transakcija	rashode od rezerviranja
povećanja potraživanja od poslovnih aktivnosti	rashode od nerealiziranih tečajnih razlika
povećanja kratkotrajnih potraživanja po	rashode od ostalih nenovčanih transakcija

¹¹Zakon o porezu na dobit. (NN 177/04, 90/05, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/30)

osnovi kamata priznatih u prihode	
povećanja zaliha	smanjenja potraživanja od poslovnih aktivnosti
smanjenja katkoročnih obveza od poslovnih aktivnosti	smanjenja kratkotrajnih potraživanja po osnovi kamata priznatih u prihode
smanjenja kratkoročnih obveza po osnovi kamata priznatih u rashode	smanjenja zaliha
ostale korekcije koje smanjuju dobit	povećanja kratkoročnih obveza od poslovnih aktivnosti
	povećanja kratkoročnih obveza po osnovi kamata priznatih u rashode
	ostale korekcije koje povećavaju dobit

Izvor: Izrada autora prema Zakon o porezu na dobit (NN, 115/16): <https://www.zakon.hr/z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit>[pristupljeno: 23.08.2020.]

Prema Zakonu o porezu na dobit (NN, 115/16, čl.28) porez na dobit se obračunava i plaća na iznos porezne osnovice prema stopama od:

- 12% za prihode \leq 7.500.000,00 kuna
- 18% za prihode \geq 7.500.000,01 kuna

Iznos poreza na dobit uplaćuje se na račun poreza na dobit grada/općine prema prebivalištu (uobičajenom boravištu) obveznika i to najkasnije 4 mjeseca nakon isteka kalendarske godine. Obveznici poreza na dobit koji obavljaju djelatnost poljoprivrede imaju pravo na olakšice i poticaje. Također, svaki obveznik poreza na dobit u Republici Hrvatskoj treba voditi poslovne knjige kao što su dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige. Kod ispostavljanja računa¹² prilikom prodaje poljoprivrednih proizvoda poljoprivrednik treba napraviti dva primjerka računa, jedan za kupca i jedan za sebe (u slučaju dolaska inspekcije, odnosno kod knjiženja u poslovne knjige) osim ako je riječ o prodaji na tržnicama. (Porezna uprava, 2014)

¹²Račun treba sadržavati: "broj i nadnevak izdavanja, ime (naziv), adresu i OIB poduzetnika koji je isporučio dobra ili obavio usluge, odnosno adresu prebivališta ili uobičajenog boravišta vlasnika odnosno nositelja zajedničke djelatnosti, naznaku mjesta gdje je isporuka dobara ili usluga obavljena, količinu i uobičajeni trgovački naziv isporučenih dobara, te vrstu i količinu obavljenih usluga i ukupni iznos naknade i poreza razvrstanih po poreznoj stopi." (Porezna uprava, 2014)

4.4. Porez na dodanu vrijednost

Jedan od najznačajnijih poreznih oblika u Republici Hrvatskoj zasigurno je porez na dodanu vrijednost odnosno PDV. Predstavlja porez na promet proizvoda i usluga, odnosno njime se oporezuje promet proizvoda i usluga – oporezuje se u svim fazama, od proizvodnje do prometa (neto svefazni porez na promet).

Prema Poreznoj upravi (2020) PDV se u poljoprivredi obračunava i plaća poreznim obveznicima čija je vrijednost isporuke dobara/usluga na godišnjoj razini veća od 300.000,00 kuna ili u slučaju ako se sam prijavi u registar obveznika PDV-a u kojemu mora ostati minimalno naredne tri godine. Osobe čija je vrijednost godišnje isporuke dobara/usluga manja od 300.000,00 kuna smatraju se „malim poreznim obveznicima“ te nemaju pravo na iskazivanje PDV-a na vlastitim računima. PDV se počinje obračunavati isti dan kada se obveznik upisao u registar obveznika PDV-a, a o čemu Porezna uprava obavještava obveznika i donosi rješenje u roku od 8 dana od dana prijave. (Porezna uprava, 2020)

Prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost¹³ (NN 115/16, čl.4., st.1) PDV-om se oporezuju:

- „isporuka dobara u tuzemstvu uz naknadu koju obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav,
- stjecanje dobara unutar Europske unije koje u tuzemstvu obavi uz naknadu,
- obavljanje usluga u tuzemstvu uz naknadu koju obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav,
- uvoz dobara.“

Porezni obveznik koji obavlja samostalnu djelatnost poljoprivrede sam utvrđuje i obračunava PDV te podnosi poreznu prijavu putem sustava ePorezna¹⁴ za svako obračunsko razdoblje¹⁵. Porezni obveznik može odabrati obračunsko razdoblje u kojemu će podnijeti poreznu prijavu. Prema Poreznoj upravi (2014) postoje tri različita obračunska razdoblja:

- 1) mjesečna – najkasnije 20.-og dana tekućeg mjeseca za prethodni mjesec

¹³Zakon o porezu na dodanu vrijednost. (NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19)

¹⁴“Jedinstveni portal porezne uprave središnje je mjesto na kojemu porezni obveznici mogu pristupiti elektroničkim uslugama Porezne uprave (upravljanje podacima poreznog obveznika, zaprimanje akata, podnošenje obrazaca i zahtjeva i slično).“ (ePorezna, 2020)

¹⁵Vremensko razdoblje u kojemu poljoprivrednik obračunava PDV i podnosi poreznu prijavu, a uglavnom je riječ o razdoblju od prvog do zadnjeg dana u mjesecu. Godišnje obračunsko razdoblje odnosi se na cijelu kalendarsku godinu. (Porezna uprava, 2014)

- 2) tromjesečna – najkasnije 20.-og dana tekućeg mjeseca za prošla tri mjeseca
- 3) godišnja – do zadnjeg dana veljače za prethodnu godinu

Osim plaćanja PDV-a porezni obveznici imaju i pravo na odbitak pretporeza ukoliko je u obračunskom razdoblju isti bio veći od porezne obveze odnosno imaju pravo na povrat razlike između pretporeza i porezne obveze. Porezna uprava treba osigurati povrat sredstava u roku od 30 dana od dana podnošenja prijave.

Pravo odbitka odnosi se na:

- „oporezive isporuke dobara ili usluge koje su mu u tuzemstvu obavili drugi porezni obveznici za potrebe njegovih oporezivih transakcija, te onih transakcija za koje nije isključeno pravo na odbitak pretporeza,
- stjecanje dobara i usluga unutar EU za potrebe njegovih oporezivih transakcija,
- uvoz dobara ako su dobra uvezena za obavljanje njegove gospodarske djelatnosti.“
(Porezna uprava, 2014)

Obveznici poreza na dodanu vrijednost nemaju pravo odbitka pretporeza kod:

- nabave i najma sredstava prijevoza namijenjenih za razonodu, uključujući i dodatnu opremu za ta dobra ili usluge vezane uz iste,
- nabavu dobara i usluga za potrebe reprezentacije,
- ukoliko je pretporez sadržan u računima za primljena dobra i obavljene usluge koje koristi za isporuke dobara i obavljanje usluga oslobođenih plaćanja PDV-a u tuzemstvu,
- ukoliko je pretporez sadržan u računima za primljena dobra i obavljene usluge koje koristi za isporuke dobara i obavljanje usluga u inozemstvu, a koje bi bile oslobođene PDV-a da su obavljene u tuzemstvu. (Porezna uprava, 2014)

PDV se uplaćuje na račun državnog proračuna, a porezni obveznici PDV-a moraju voditi poslovne knjige i posebne evidencije ukoliko isti ne prikazuju u svom knjigovodstvu. Kao i kod poreza na dobit računi koji se ispostavljaju, a sadrže PDV, potrebno je poduplati jer jedan ide kupcu, a drugi ostaje za knjiženje. Propisana vrsta računa kod obveznika PDV-a je R-2 račun, ali porezni obveznik može izdati i pojednostavljeni račun ukoliko je riječ o iznosu do 700,00 kuna.

4.5. Porez po odbitku

Prema Zakonu o porezu na dobit (NN 148/13, čl. 31) porez po odbitku podrazumijeva oporezivanje dobiti fizičke osobe koja u Republici Hrvatskoj nema prijavljeno prebivalište ili boravište, odnosno nerezidenta.

„Ako poljoprivrednik zapošljava radnike tada je obveznik obračunavanja, obustavljanja i plaćanja poreza na dohodak od nesamostalnog rada iz plaća radnika po osnovi radnog odnosa, a ako radnike sezonski zapošljava obvezan je obračunavati i plaćati porez na dohodak od drugog dohotka. Poljoprivrednik poslodavac sezonskog radnika obvezan je obračunavati, obustavljati i plaćati porez na dohodak od drugog dohotka i prirez porezu na dohodak u mjestu prebivališta ili uobičajenog boravišta ako je propisan odlukom grada ili općine.” (Porezna uprava, 2020)

4.5.1. Dohodak od nesamostalnog rada

Prema članku 20. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18) *„dohodak od nesamostalnog rada je razlika između primitaka priteklih u poreznom razdoblju u skladu s odredbama članka 21. ovoga Zakona i izdataka nastalih u istom razdoblju u skladu s odredbama članka 23. ovoga Zakona.”*

Prema Dražić Lutlisky i sur. (2015) poslodavac (poljoprivrednik) dužan je obračunavati, obustavljati i uplaćivati iznos predujma poreza kod dohotka od nesamostalnog rada. predujam se obračunava na poreznu osnovicu koju čine svi primici ostvareni tijekom mjesec dana umanjeni za izdatke za obavezne doprinose. Ukupni mjesečni primici umanjeni za izdatke odnosno doprinose za mirovinsko osiguranje predstavljaju dohodak od nesamostalnog rada koji umanjen za mjesečni osobni odbitak daje konačan iznos koji predstavlja osnovicu za izračun poreza na dohodak.

Zakom o porezu na dohodak (NN 121/19) propisane su posebne olakšice, oslobođenja i poticaji za: fizičke osobe kojima je utvrđena invalidnost od posljedica Domovinskog rata, članovima obitelji smrtno stradalih ili nestalog branitelja iz Domovinskog rata, olakšice za potpomognuta područja i Grad Vukovar, poticaji zapošljavanja, poticaji istraživanja i razvoja, itd.

Osim spomenutih, porez na dohodak od nesamostalnog rada umanjuje se i za:

- 50% poreznim obveznicima koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara
- 100% mladima do 25 godina života te za 50% mladima od 26 do 30 godina života za plaću do godišnje osnove od 360.000,00 kn.“ (Porezna uprava, 2020)

Tablica 4. Porezne stope kod poreza na dohodak od nesamostalnog rada

Mjesečna porezna osnovica	Godišnja porezna osnovica	Stopa
do 30.000,00 kn	do 360.000,00 kn	24%
iznad 30.000,00 kn	iznad 360.000,00 kn	36%

Izvor: Izrada autora prema Porezna uprava (2020): https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/RadnikPorezNaDohodakOdNesamostRada.aspx [pristupljeno: 25.08.2020.]

4.5.2. Drugi dohodak

Drugim dohotkom se smatra dohodak ostvaren obavljanjem sezonskog rada u različitim djelatnostima (poljoprivreda, ugostiteljstvo, građevinarstvo, itd.). Porez na drugi dohodak u poljoprivrednoj djelatnosti plaća se na poreznu osnovicu drugog dohotka po stopi od 25%.

Sezonski rad u poljoprivrednoj djelatnosti tijekom kalendarske godine može trajati najduže 90 dana, a može ih obavljati nezaposlena osoba, umirovljenik ili tražitelj zaposlenja. Sezonski posao ne mogu odrađivati osobe koje su zaposlene ili samozaposlene te osobe koje imaju socijalni status, odnosno osobe koje su već u radnom odnosu, osobe nesposobne za rad, maloljetnici i slično. Osobe koje se odluče na sezonski rad u poljoprivrednoj djelatnosti dužne su najkasnije do kraja kalendarske godine dostaviti podatke o sezonskom radu Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje radi utvrđivanja staža osiguranja. (Porezna uprava, 2014)

Obveza poslodavca prema sezonskim zaposlenicima jest osigurati vrijednosne kupone za sezonski rad u poljoprivrednoj djelatnosti od strane FINA-e. Prema Poreznoj upravi (2014)

fizička ili pravna osoba koja se bavi djelatnošću poljoprivrede vrijednosne kupone za svoje sezonske zaposlenike može nabaviti u FINA-i. Iznos jednog vrijednosnog kupona za sezonski rad u poljoprivredi je 23,31 kuna, a moguće ih je platiti gotovim novcem ili bezgotovinski. Također, plaća se i ugovor o sezonskom radu u poljoprivrednoj djelatnosti, a isti iznosi 3,00 kune. Prilikom kupovine vrijednosnih kupona poslodavac treba dostaviti i podatke kao što su: naziv, OIB i sjedište te vrsta posla koja će se obavljati. Ako pri završetku sezonskog posla ostane neiskorištenih kupona poslodavac iste može vratiti u FINA-u najkasnije do kraja siječnja iduće godine za tekuću godinu. (FINA, 2020)

Tablica 5. Obračun doprinosa i poreza na drugi dohodak koji podliježe plaćanju doprinosa

1.	Bruto – iznos drugog dohotka
2.	Doprinos za mirovinsko osiguranje – 10% 1. stup – 7,5% II. stup – 2,5%
3.	Porezna osnovica (1-2)
4.	Porez – 24%
5.	Priraz (4*stopa priraza)
6.	Porez + Priraz
7.	Neto – iznos drugog dohotka (1-2-6)
8.	Doprinos za zdravstveno osiguranje – 7,5%
9.	Ukupan trošak isplatioca (1+8)

Izvor: izrada autora prema RRiF (2020): <file:///C:/Users/jgude/Downloads/clanak.pdf>[pristupljeno: 26.08.2020.]

4.6. Obavezni doprinosi u poljoprivrednoj djelatnosti

Prema Zakonu o doprinosima (NN 106/18, čl.2., st.1)¹⁶ obveznim osiguranjima smatraju se:

- „obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
- obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,

¹⁶Zakon o doprinosima. (NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/08)

- obavezno zdravstveno osiguranje i obavezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti“

“Poljoprivrednik koji obavlja samostalnu djelatnost poljoprivrede i šumarstva kao jedino ili glavno zanimanje ima obvezu plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja. Ta je obveza propisana i ako tu djelatnost obavlja uz radni odnos, a osiguran je po osnovi radnog odnosa. Ako zapošljava radnike obveznik je obračunavanja, obustavljanja i plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje iz plaće radnika, a kao poslodavac obveznik je obračunavanja i plaćanja propisanih doprinosa za obvezna osiguranja na plaću radnika.”(Porezna uprava, 2020)

Vlasnici samoopisnog poljoprivrednog gospodarstva osobnim zahtjevom postaju obveznici mirovinskog osiguranja te plaćaju doprinos od 10%. Za poljoprivrednike upisane u Upisnik OPG-ova, koji nisu obveznici poreza na dohodak, doprinosi za 2020. godinu iznose 581,34 kuna mjesečno. Isti iznos vrijedi i za nositelja OPG-a i članove, a odnosi se na plaćanje doprinosa od mirovinskog osiguranja (10%) i zdravstvenog osiguranja (7,5%) na osnovicu¹⁷ od 3.321,96 kuna utvrđenoj za 2020. godinu. Poljoprivrednici čija je djelatnost upisana Registar poreznih obveznika imaju nekoliko opcija:

- paušalni obveznik poreza na dohodak – 1.279,33 kn/mj (osnovica: 3.496,80kn, MIO 20%, ZDO 16,5%)
- obveznik poreza na dohodak – 1.754,96 kn/mj (osnovica: 4.808,10kn, MIO 20%, ZDO 16,5%)
- obveznik poreza na dobit (ako priđe 7,5 mil.kuna ili na vlastiti zahtjev) – 3.509,91 kn/mj (osnovica: 9.616,20kn, MIO 20%, ZDO 16,5%) (Centar za poduzetništvo, 2020)

U slučaju da je poljoprivrednik (vlasnik OPG-a) osiguran po nekoj drugoj osnovi onda je i obveznik doprinosa po drugoj djelatnosti.

Od 01.01.2019. godine prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima (NN 106/08) ukida se doprinos za zapošljavanje (1,7%) i ozljede na radu (0,5%), a doprinos za zdravstveno osiguranje povećava se na 16,5% čime se smanjuje opterećenje plaće doprinosima 0,7%.

¹⁷Najniža mjesečna osnovica za 2020. godinu iznosi 3.321,96 kuna, a predstavlja umnožak prosječne plaće i koeficijenta 0,38 (Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2020.godinu)

4.7. Potpore u poljoprivredi

U Republici Hrvatskoj za poljoprivrednu djelatnost postoje mnogi programi potpora, olakšica i oslobođenja. Državne potpore za poljoprivredu dodjeljuje središnje tijelo državne uprave, jedinice lokalne i regionalne samouprave te pravne osobe prema odredbama Zakona o poljoprivredi (118/18) korisnicima koji se bave proizvodnjom i/ili preradom poljoprivrednih proizvoda. Nadležno tijelo za državne potpore je Ministarstvo poljoprivrede koje raspisuje Programe državnih potpora prema propisima Europske Unije.

“Državne potpore mogu se najkraće definirati kao oblik intervencije čime država transferira sredstva određenom dijelu gospodarstva ili pojedinom privrednom subjektu u cilju poticanja privredne aktivnosti.“ (Grahovac, 2003:80)

Osim državnih potpora aktualne su i izravne potpore, odnosno plaćanja koje se dodjeljuju poljoprivrednicima radi osiguranja stabilnosti poljoprivrednog dohotka. Prema Zakonu o poljoprivredi (NN 118/18, čl.21) izravna potpora podrazumijeva:

- mjere iz Programa izravnih plaćanja u okviru ZPP-a (odnose se na razdoblje od 2015. do 2020. godine, a provode se u skladu s uredbama EU)
- mjere za iznimno osjetljive sektore u poljoprivredi u okviru Programa državnih potpora

Prema Zakonu o poljoprivredi (NN 118/18, čl.2.st.1) „program izravnih plaćanja sadrži sljedeće mjere:

- 1) osnovno plaćanje
- 2) preraspodijeljeno plaćanje
- 3) plaćanje za poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš
- 4) plaćanje za mlade poljoprivrednike
- 5) proizvodno vezanu potporu i
- 6) program za male poljoprivrednike,

a financira se sredstvima Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi i sredstvima državnog proračuna Republike Hrvatske.“ Od navedenih mjera najatraktivnija je Program za male poljoprivrednike.

Program izravnih plaćanja uključuje potpore vezane za poljoprivrednu površinu te potpore vezane za ratarstvo i stočarstvo. Kako bi poljoprivrednik imao pravo na neku od navedenih

potpora u ARKOD¹⁸ mora imati upisano zemljište na koje se potpora odnosi ili u JRDŽ¹⁹ stoku na koju se potpora odnosi.

Zajedničku poljoprivrednu politiku čini program ruralnog razvoja koji se provodi propisima EU-a koji uređuju financiranje i provođenje mjera za proračunsko razdoblje od 2014. do 2020. godine. Prema Zakonu o poljoprivredi (NN 118/18) Mjere ruralnog razvoja financiraju se dijelom iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, a dijelom iz državnog proračuna. Upravljačko tijelo odgovorno za upravljanje Programom ruralnog razvoja jest Ministarstvo poljoprivrede, a APPRRR za operativnu provedbu mjera.

Ukupno isplaćene potpore u 2019. godini, prema podacima APPRRR-a i Ministarstva poljoprivrede iznose malo manje od 6 milijardi kuna, gotovo milijardu kuna više od isplaćenih potpora u 2018. godini. Najviše potpora u 2019. godini isplaćeno je od strane Europskog fonda za garancije u poljoprivredi i to gotovo u iznosu od 1,1 milijardi kuna, a najmanje od Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo u iznosu od 56 milijuna kuna. Po pitanju županija najviše potpora isplaćeno je u Osječko-baranjskoj županiji, a najmanje u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. *„Hrvatska poljoprivreda u posljednjih deset godina dobila je preko 40 milijardi kuna poticaja, a istovremeno je godišnja vrijednost poljoprivredne proizvodnje pala za oko četiri milijarde. Od ulaska u Europsku uniju veći dio poticaja isplaćuje se iz fondova Europske unije. Tako je od ukupno 6,1 milijardu kuna, koje su hrvatski poljoprivrednici kroz razne programe dobili 2019. godine, 1,4 milijarde isplaćeno iz nacionalnog proračuna, dok se ostatak odnosi na novac iz EU fondova.“* (Repecki, 2020)

Osim navedenih programa i mjera hrvatska poljoprivreda financira se i kreditima. Tomić (2017) navodi kako su poslovne banke koje dodjeljuju kredite po nižim kamatnim stopama, dužem vremenu otplate daju mogućnost poboljšanja proizvodnje, proizvodne tehnologije te pridonose većoj kvaliteti proizvoda i/ili usluga. Postoje dvije vrste kredita u poljoprivredi:

- investicijski – kupnja sirovina, opreme i tehnologije te sirovina namijenjenih za daljnju proizvodnju/uzgoj
- obrtni – povećavaju kvalitetu proizvoda, održavaju kontinuitet proizvodnje

¹⁸ “ARKOD je nacionalni sustav identifikacije zemljišnih parcela, odnosno evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj.” (ARKOD, 2020)

¹⁹JRDŽ (Jedinstveni registar domaćih životinja) – baza u koju su upisane životinje i njihovi podaci (NN 82/13)

5. Rasprava

Poljoprivredna djelatnost u Republici Hrvatskoj najveći vrhunac dosegla je na samom početku Velike gospodarske krize po pitanju poljoprivredne proizvodnje. Iako je tijekom godina bilježi trend opadanja ipak je u 2019. godini ista bila treća od europskih poljoprivreda po brzini rasta. U Republici Hrvatskoj najveći problem poljoprivredne djelatnosti veže se za neiskorištenost obradivih površina što ukazuje na rascjepkanost zemljišta i izuzetno male posjede. Također, u zemlji kao što je Republika Hrvatska, koja ima izrazito veliku mogućnost rasta poljoprivredne djelatnosti, javlja se problem proizvodnje hrane te prodaje iste na tuzemnom i inozemnom tržištu. Proizvodnja raste gotovo svagdje, a kod nas stagnira, pokrivenost uvoza izvozom raste sporo ili opada. Prema svim danim pokazateljima, rezultatima i informacijama reklo bi se kako hrvatska poljoprivreda ne ide u dobrom smjeru iako se zna da je upravo ova djelatnost jedna od najrizičnijih s obzirom da je osjetljiva na mnoge vanjske nepravilnosti i promjene.

Želju za pisanjem diplomskog rada na ovu temu probudila je poljoprivredna regija u kojoj se nalazim – Slavonija. Mnogo se priča o tome kako je upravo ona ostala najpogođenija nakon Velike gospodarske krize i da se ne vidi skoriji oporavak. S obzirom da gotovo 80% ovog dijela Republike Hrvatske počiva na poljoprivrednoj djelatnosti može se reći kako je upravo ona razlog tog sporog „oporavka“. Najveći problem javio se ulaskom u Europsku Uniju kada su hrvatski poljoprivrednici bili prisiljeni napustiti tržišta ostalih zemalja u razvoju koje nisu bile članice EU-a te nerazvijenih zemalja gdje su bili na vrhu lanca konkurentnosti i gdje je bio izuzetno lakši pristup različitim tržišnim nišama. Najveći šok bio je taj što sada više nisu mogli djelovati na „sebi ravnim“ tržištima već na mnogo većem, težem i konkurentnijem.

U pogledu poreznog opterećenja, hrvatski poljoprivrednici biraju porezni oblik u kojem će se kretati ukoliko im isti nije dodijeljen s obzirom na visinu primitaka koje ostvare na godišnjoj razini. Također, mogu biti i obveznici PDV-a. Dobra stvar kod PDV-a je to što porezni obveznici imaju pravo odbitka pretporeza, odnosno razliku između pretporeza i porezne obveze u pogledu određenih stavki. U hrvatskoj poljoprivredi postoji i porezni oblik poreza po odbitku za svakog nerezidenta koji ostvaruje neku vrstu dohotka od poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Bitno je istaknuti kako hrvatski poljoprivrednici imaju pravo na potpore i olakšice ovisno o tome gdje se nalaze, kojoj potpomognutoj regiji pripadaju te o kakvoj je proizvodnji riječ.

6. Zaključak

Djelatnost poljoprivrede u Republici Hrvatskoj odavno igra vrlo važnu ulogu u razvoju gospodarstva s obzirom da je veliki dio površine zemlje pogodan za uzgoj različitih vrsta biljaka i životinja. Tijekom godina hrvatska poljoprivreda doživjela je mnoge uspone i padove, od naglog porasta poljoprivredne proizvodnje do problema s iskorištenosti obradive poljoprivredne površine i slično. S obzirom da je poljoprivredna djelatnost suočena s mnogim rizicima zbog kojih je, za razliku od ostalih djelatnosti, najviše pogođena vanjskim utjecajima potpomognuta je s različitim olakšicama, potporama i poticajima.

U Republici Hrvatskoj djelatnost poljoprivrede organizirana je najčešće kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG). Djelatnost poljoprivrede oporezuje se raznim poreznim oblicima ovisno o vlastitom izboru poljoprivrednika ili o uvjetima koji ga čine poreznim obveznikom nekog od oblika oporezivanja. O tome hoće li neki poljoprivrednik biti porezni obveznik poreza na dohodak ili dobit ponajviše ovisi iznos njegovih prihoda. Također, mogu izabrati i hoće li biti u sustavu PDV-a u kojemu moraju ostati, ako ga odaberu, najmanje tri godine. U djelatnosti poljoprivrede postoji i obaveza plaćanja obaveznih doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, osim ako je poljoprivrednik osiguran po nekoj drugoj osnovi.

Mnoge promjene u sustavu oporezivanja učinile su hrvatsku poljoprivredu konkurentnijom na svjetskom tržištu. Promjene poput smanjenja ili potpunog ukidanja poreznih stopa, većih pragovi prilikom ulaska u sustav PDV-a, smanjenja stopa oporezivanja kod poreza na dohodak i poreza na dobit i slično. Može se zaključiti kako je smanjenje ukupnog poreznog opterećenja uvelike utjecalo na poljoprivredu u Republici Hrvatskoj i njezine nositelje, ali i one koji se ne bave istom djelatnošću. Stoga je potrebno poticati hrvatsko stanovništvo na bavljenje poljoprivrednom djelatnošću, odnosno intenzivnije bavljenje poljoprivredom koje može dovesti do većih potpora i poticaja za ovu djelatnost, predstaviti hrvatsku poljoprivredu dovoljno konkurentnom na svjetskom tržištu te omogućiti Republici Hrvatskoj veću vrijednost poljoprivredne proizvodnje i izvoz domaćih poljoprivrednih proizvoda.

Literatura

Knjige i priručnici:

1. Dražić Lutilsky, I., Dragija, M., Primorac, M. & Šimović, H. (2015). *Računovodstvo poreza*. Ekonomski fakultet u Zagrebu, Zagreb
2. Grahovac, P. (2003). *Novčane naknade i novčani poticaji u hrvatskoj poljoprivredi*. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb
3. Jelčić, B. & Jelčić, B. (1998). *Porezni sustav i porezna politika*. Informator, Zegreb
4. Jurković, P. (2002). *Javne financije*. Masmedia, Zagreb
5. Šimurina, N., Šimović, H., Mihelja Žaja, M. & Primorac, M. (2012). *Javne financije u Hrvatskoj*. Biblioteka financije, Zagreb

Internetski izvori:

1. APPRRR (2020) Izravne potpore. Dostupno na: <https://www.aprrr.hr/izravne-potpore/> (pristupljeno: 04.09.2020.)
2. ARKOD (2020) O ARKOD-u. Dostupno na: <http://www.arkod.hr/onama/> (pristupljeno: 16.09.2020.)
3. Centar za poduzetništvo (2020). Doprinosi poljoprivrednika. Dostupno na: <http://www.czposijek.hr/unaprijedite-poslovanje/doprinosi-poljoprivrednika-591/> (pristupljeno: 26.08.2020.)
4. Državni zavod za statistiku (2020) Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/> (pristupljeno: 21.08.2020.)
5. Eurostat (2020) Agriculture, forestry and fisheries. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (pristupljeno 22.08.2020.)
6. Europska komisija (2020) Ekološka poljoprivreda u kratkim crtama. Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organics-glance_hr#theorganiclogo (pristupljeno: 11.09.2020.)
7. FINA (2020) Prodaja vrijednosnih kupona za sezonski rad u poljoprivredi i ugovora o sezonskom radu. Dostupno na: <https://www.fina.hr/prodaja-kupona-i-ugovora-za-rad-u-poljoprivredi> (pristupljeno: 26.08.2020.)

8. Grgić, I., Krznar, S. & Bratić, V. (2019). Poljoprivredna proizvodnja Republike Hrvatske prije i nakon pristupanja EU. Dostupno na: <https://bib.irb.hr/datoteka/988474.1.pdf> (pristupljeno: 11.09.2020.)
9. Hadžić, R. (2020). Gospodarenje poljoprivrednim zemljištem – lutanja hrvatskih politika. *Gospodarski list*. Dostupno na: <https://gospodarski.hr/casopis/izdanja-2020-casopis/broj-10-od-01-06-2020/gospodarenje-poljoprivrednim-zemljistem-lutanja-hrvatskih-politika/> (pristupljeno 24.02.2020.)
10. Kesner-Škreb, M. & Kuliš, D. (2010). *Porezni vodič za građane*. Institut za javne financije, Zagreb. Dostupno na: http://www.ijf.hr/porezni_vodic/2010.pdf (pristupljeno: 13.08.2020.)
11. Ministarstvo poljoprivrede (2020). Pitanja i odgovori. Dostupno na: <https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/poljoprivreda-173/poljoprivredna-politika/obiteljska-poljoprivredna-gospodarstva/pitanja-i-odgovori/1322> (pristupljeno: 17.08.2020.)
12. Porezna uprava (2014) Oporezivanje djelatnosti poljoprivrede i šumarstva. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/Oporezivanje%20djelatnosti%20poljoprivrede%20i%20sumarstva.pdf (pristupljeno: 18.08.2020.)
13. Porezna uprava (2019) Porezna reforma. Dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/PoreznaReforma2019.aspx> (pristupljeno: 23.08.2020.)
14. Porezna uprava (2020) Poljoprivrednici. Dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Poljoprivrednici.aspx> (pristupljeno: 21.08.2020.)
15. Porezna uprava (2020) Propisi. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx (pristupljeno: 22.08.2020.)
16. Porezna uprava (2020) Porez na dohodak. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dohodak.aspx (pristupljeno: 12.08.2020.)
17. Porezna uprava (2020) Porez na dobit. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx (pristupljeno: 12.08.2020.)

18. Porezna uprava (2020) Porez na dodanu vrijednost. Dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Stranice/PDViEU.aspx> (pristupljeno: 13.08.2020.)
19. RRiF (2020) Oporezivanje drugog dohotka. Dostupno na: <file:///C:/Users/jgude/Downloads/clanak.pdf> (pristupljeno: 26.08.2020.)
20. Repecki, M. (2020). Što je sve pogrešno s hrvatskom poljoprivredom: U 10 godina isplaćeno 40 milijardi kn poticaja, a proizvodnja pada. Dostupno na: <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/sto-je-sve-pogresno-s-hrvatskom-poljoprivredom-u-10-godina-isplaceno-40-milijardi-kn-poticaaja-a-proizvodnja-pada/> (pristupljeno: 11.09.2020.)
21. Tomić, L. (2017). 'Financiranje poljoprivrede u RH', Završni rad, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, citirano: 11.09.2020., <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:102977>

Zakoni:

1. Narodne novine (2020). Opći porezni zakon (NN 115/16, 106/18, 121/19 32/20, 42/20). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/100/Op%C4%87i-porezni-zakon>(pristupljeno: 12.08.2020.)
2. Narodne novine (2020). Zakon o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19 32/20). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno: 13.08.2020.)
3. Narodne novine (2020). Zakon o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/30). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit> (pristupljeno: 13.08.2020.)
4. Narodne novine (2020). Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> (pristupljeno: 16.08.2020.)
5. Narodne novine (2020). Zakon o poljoprivredi (NN 118/18, 42/20). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/232/Zakon-o-poljoprivredi> (pristupljeno: 13.08.2020.)

6. Narodne novine (2020). Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. (NN 58/07). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1870.html (pristupljeno:13.08.2020.)
7. Narodne novine (2020). Zakon o doprinosima (NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/08). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/365/Zakon-o-doprinosa> (pristupljeno: 24.08.2020.)
8. Narodne novine (2020). Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu registracije farmi (NN 82/13, 148/13). Dostupno na: <http://www.propisi.hr/print.php?id=13788> (pristupljeno: 16.09.2020.)

Popis tablica

Tablica 1. Klasifikacija poljoprivredne djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti	10
Tablica 2. Utvrđivanje godišnjeg paušalnog dohotka za samostalnu djelatnost (u kunama) ..	25
Tablica 3. Načini uvećanja/smanjenja porezne osnovice prema novčanom načelu	27
Tablica 4. Porezne stope kod poreza na dohodak od nesamostalnog rada	32
Tablica 5. Obračun doprinosa i poreza na drugi dohodak koji podliježe plaćanju doprinosa ..	33

Popis grafikona

Graf 1. Broj poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj	13
Graf 2. Vrijednost poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2008. do 2018. godine.....	16
Graf 3. Vrijednost poljoprivredne proizvodnje zemalja Europske Unije u 2018. godini	16
Graf 4. Biljna proizvodnja u 2018. godini	17
Graf 5. Stočarska proizvodnja u 2018. godini	17
Graf 6. Vrijednost proizvodnje žitarica među zemljama Europske Unije u 2018. godini.....	18
Graf 7. Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj od 2000. do 2018. godine (u hektarima).....	19
Graf 8. Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta po kategorijama za promatrano razdoblje u Republici Hrvatskoj (u hektarima).....	20
Graf 9. Pokrivenost uvoza izvozom hrvatskih poljoprivrednih proizvoda	21
Graf 10. Prosječna neto plaća poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj	22